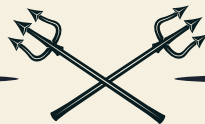

70 pomorskih krstov

70 pomorskih krstov

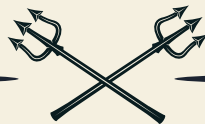
Tradicionalna prireditev ob simboličnem sprejemu dijakinj in dijakov na pomorsko šolo

Dragi dijaki novinci, sedaj ste zelenci in »sužnji«, neizkušeni in podložni. Današnji dan pa pomeni prelomnico v vašem življenju. Od sedaj naprej imate priložnost, da pridobivate nova znanja in spretnosti, da iz »podložnikov« zrastete v pogumne, samostojne in odgovorne pomorščake ter elektronike. Ko boste izrekli zaprisego in okusili morje, boste postali del naše šole, ki vam bo pomagala na poti uresničevanja vaših sanj. Srečno !

Zaključek uvodnega nagovora z 69. pomorskega krsta, Piran 2015

Portorož, september 2016

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

373.5(497.4Portorož)(091)

SEDEMDESET

70 pomorskih krstov : tradicionalna prireditev ob simboličnem sprejemu dijakinj in dijakov na pomorsko šolo / [zbral in uredil Rok Sorta ; prevedla v italijanščino Kristina Ugrin Knap]. - Portorož : GEPŠ Piran, enota Elektro in pomorska šola, 2016

ISBN 978-961-285-400-3

1. Sorta, Rok
286148096

Krst, druga polovica pedesetih let (vir: Jože Sobota)

70 pomorskih krstov

Tradicionalna prireditev ob simboličnem sprejemu dijakinj in dijakov na pomorsko šolo

Zbral in uredil Rok Sorta

Ostali sodelavci: Martin Spacal, Uroš Hribar in Vinko Oblak

Lektorirala: Lilijana Gustinčič Furlan

Prevedla v italijanščino: Kristina Ugrin Knap

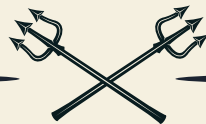
Oblikovala: Duška Đukić

Založila: GEPŠ Piran; enota Elektro in pomorska šola Portorož

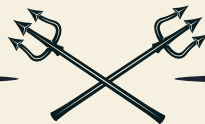
Odgovorna oseba: Borut Butinar

Tisk: REPRO POINT Izola

Naklada: 600

Krst, 1955 (vir: Boris Gruden)

Uvod

Ideja o publikaciji in postavitvi razstave ob 70- letnici pomorskega krsta je zrasla na »Pumpi« pod šolo, kjer se po stari navadi razvije pogovor o naši šoli in ostalih pomorskih zadevah.

Tako smo Uroš Hribar, Vinko Oblak, Marinko Bajec in Rok Sorta prišli do zaključka, da bi bilo dobro in prav, da se vsaj del bogate zgodovine naših krstov ohrani za sedanje in kasnejše rodove. V sedmih desetletjih se je že veliko informacij izgubilo, pozabilo ali uničilo. Tudi šola ni sistemsko zbirala podatkov, veliko akterjev žal ni več med nami.

Projekt »70 pomorskih krstov« smo predstavili direktorju Pomorskega muzeja in ravnatelju šole, ki sta idejo podprla in zadeva je stekla. Mislim sem, da bo stvar enostavnejša in hitreje izpeljana, toda z vsako informacijo so se odprla nova vprašanja in ugibanja, materialne omejitve ter kronično pomanjkanje časa, pa so zahtevali, da projekt zaozkrožimo, oblikujemo v celoto in zaključimo.

Pomorski ali Neptunov krst (včasih mornarski krst) se je v svojih sedemdesetih letih spreminjal, saj je naravno, da prireditve, ki živi, ne more biti vedno enaka; kot se spreminjajo generacije, se spreminjajo ideje.

Še pomnimo čase, ko so Neptuna nosili na stolu, na improviziranih nosilih, posebnih nosilih, pa tudi prevažali s kočijo, štiricikom ter v različnih plovilih. Prav tako so se spreminjale poti in prizorišča krsta. Žusterna, piranski mandrač, Bernardin, čolnarna pod šolo, plaža pred hotelom Piran... Spreminjali so se tudi scenariji, plovila, oblačila Neptuna, kostumi, posamezne vloge, »suhi krst«, pitje morske vode, rekviziti, zastave, okraševanje dijaškega doma, odnos »zrelih« dijakov do »mlečnozobih krščencev«, nenazadnje se je preoblikoval tudi odnos občinstva in medijev...

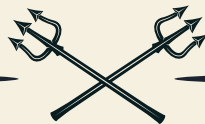
Da, bili so tudi časi, ko je krst doživljal manjšo pozornost ali

slabo medijsko reklamo, organizacijsko krizo in je bil izvajan brez velikega pompa ter stroškov. A je preživel.

Določeni rituali, ki so bili pred desetletji popolnoma običajni in družbeno sprejemljivi, bi bili danes skoraj grozljivi. Veliko nekdanjih dijakov pravi, da je bil krst pred leti težji in naporejši, da je danes vse skupaj lahkotno ter bolj zabavno. Res je, vendar naš krst živi prav zaradi tega, saj se v današnjem času in prostoru spreminjajo tudi odnosi, pristopi ter vzgojni in učni smotri. Že sedemdeset let ga vodi njegovo osnovno poslanstvo, to je ponosna pripadnost šoli in izbranemu poklicu.

V vseh teh letih je krst prerasel okvire šole in kraja kot poznan in priljubljen dogodek ob naši obali. Unikatna in zanimiva prireditev privablja množice obiskovalcev, še posebno sorodnike prvošolcev - krščencev. Mnogi jo omenjajo kot dan za dušo in srce. Pomorski krst ostane slehernemu prisotnemu v nepozabnem spominu. Članki, reportaže, fotografije, filmi, razprave, poštni žig, diplomatska in magistrska dela, celo knjižna izdaja, mednarodni in domači turistični vodiči, radio, TV, koledarji...vsekakor pa doživetja in spomini generacij pomorcev so dokaz, da je pomorski krst prireditev z najdaljšim in neprekinjenim delovanjem, ne samo na Primorskem, temveč tudi v državi.

Pomorska šola, ustanovljena leta 1947, je v svojem obstoju menjala kraje, nazive, nekatere izobraževalne programe in njihova imena, ravnatelje, učitelje, dijakinje, dijake, ... in krst je bil neke vrste prvi in obvezni zrelostni izpit, prva stopnica do bodočega, samostojnega dela na ladjah po svetovnih morjih ter drugod. Strah pred krstom je včasih kakšnega dijaka odvrnil od šole, kak dijak se je zaradi krsta ali suhega krsta celo izpisal, zato je bilo treba omiliti grobost, nadutost in ostrino... To je šoli z leti uspelo in nekdanja ostrina se je z

Introduzione

leti popolnoma otopila. Naj še dodam.

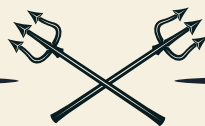
Pomorski krst danes ni obvezen, aktivno so delovanje za dijakinje in dijake prvih letnikov je prostovoljno, vendar praktično vsi s ponosom opravijo »Neptunovo prisego in morski krst«. Izjava nekdanjega dijaka zgovorno priča, kako postaneš dijak pomorske šole: »Na druge srednje šole se vpišeš, na pomorsko pa si sprejet!«

Zahvaljujem se vsem nekdanjim dijakom, profesorjem, ravnateljem in ostalim, ki so v svojih časih organizirali krst, mu pomagali, ga podprli in izpeljali ter s tem ohranili ponosno pomorsko tradicijo našega kraja. Hvala tudi vsem, ki so na kakršenkoli način pomagali pri zbiranju informacij in izidu te publikacije ter postavitvi razstave »70 pomorskih krstov« v prostorih piranskega pomorskega muzeja Monfort v Portorožu.

Upam, da je s to publikacijo izpolnjen osnovni cilj da se vsaj del podatkov, pričevanj, fotografij, filmov in ostalega gradiiva o krstih ohrani.

Kap. Rok Sorta, urednik publikacije, soorganizator pomorskih krstov in učitelj strokovnih predmetov v programu plovni tehnik

L'idea per la pubblicazione e per la mostra in occasione dei 70 Battesimi di Nettuno è nata al bar della «pompa di benzina» nei pressi della scuola nautica, dove tradizionalmente si discute di questioni riguardanti la nostra scuola e di altre questioni marittime. Così, Uros Hribar, Vinko Oblak, Marinko Bajec ed io (Rok Sorta) siamo giunti alla conclusione che sarebbe bello ed utile che almeno una parte della ricca storia dei nostri battesimi (di Nettuno) fosse conservata per le generazioni odierne e quelle successive. In questi sette decenni, un sacco di testimonianze sono andate perdute, dimenticate e distrutte. La scuola non ha svolto una raccolta sistematica di dati ed inoltre molti dei partecipanti, purtroppo, sono già deceduti. Abbiamo presentato l'idea dei 70 battesimi di Nettuno al direttore del Museo del mare di Pirano e al preside della scuola, entrambi hanno approvato l'idea e così il tutto ebbe inizio. Pensavo che la cosa sarebbe stata più semplice e veloce, ma tutte le nuove informazioni portavano a nuovi quesiti e a nuove ricerche, ma a causa delle limitate possibilità finanziarie ed il breve tempo a disposizione abbiamo deciso di limitare e quindi concludere il progetto. Il Battesimo di Nettuno o Battesimo del mare (a volte il battesimo dei marinai) negli anni è cambiato, perché è naturale che le manifestazioni, gli eventi che sopravvivono, non possono essere sempre uguali; si rinnovano, cambiano le idee così come cambiano le generazioni. Ricordo ancora i tempi in cui Nettuno veniva portato su una sedia, su una barella improvvisata, su una barella particolare, ma anche trasportato a cavallo e in carrozza, con il quadriciclo e con varie imbarcazioni. Sono anche cambiati gli itinerari ed i luoghi dove avveniva il battesimo; Giusterna, il porto di Pirano, Bernardino, la darsena sotto la scuola, la spiaggia di fronte all'Hotel Pirano ... così come sono cambiati gli scenari, le imbarcazioni, l'abbigliamento di Nettuno, i costumi, i ruoli

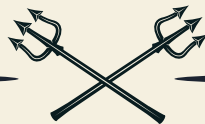
dei partecipanti, il battesimo "a secco", l'assunzione forzata dell'acqua di mare, gli oggetti di scena, le bandiere, il decoramento della casa dello studente, il comportamento degli studenti "anziani" con i "pivelli" e infine l'atteggiamento del pubblico e dei media... Sì, ci sono stati anche momenti di crisi, momenti in cui il battesimo è stato un po' snobbato, in cui veniva criticato dai media e tempi in cui si manifestarono difficoltà organizzative, di tipo finanziario, però è sopravvissuto. Certi rituali che, decenni fa erano del tutto normali e socialmente ammissibili, oggi sarebbero considerati atroci. Molti degli ex allievi ricordano che nel passato il battesimo era molto più duro e faticoso per i "pivelli", oggi, dicono, è tutto più facile e più divertente. È vero, ma il nostro battesimo è vivo proprio grazie a questo, perché negli anni cambiano atteggiamenti e approcci educativi e obiettivi di apprendimento. Ma la sua missione principale rimane la stessa: l'appartenenza alla scuola e l'orgoglio per la professione scelta. Negli anni il battesimo si è evoluto, cambiando connotazioni, espandendosi oltre le mura scolastiche e locali, divenendo un evento unico e interessante per tutto il litorale, un evento che attira tanti visitatori, soprattutto i parenti delle matricole. Molti dicono che è una giornata per l'anima e il cuore. Che è un'esperienza indimenticabile lo dimostrano tanti articoli, servizi, fotografie, film, dibattiti, timbro postale, tesi di laurea, addirittura un libro, guide turistiche nazionali e straniere, radio, TV, calendari... ma soprattutto esperienze e ricordi di generazioni di marittimi. E inoltre sono la prova che il battesimo del mare è l'evento con la tradizione più lunga e ininterrotta non solo nel Litorale, ma anche in tutto il Paese.

L'Istituto nautico, fondato nel 1947, nella sua esistenza ha cambiato luoghi, nomi, programmi educativi, i loro titoli, presidi, insegnanti, allieve e allievi... e il battesimo era un po' il primo esame obbligatorio di maturità, il primo passo verso un

futuro lavoro autonomo sulle navi in giro per tutto il mondo. La paura del battesimo del mare e il "battesimo a secco" talvolta hanno indotto alcuni allievi a lasciare la scuola quindi si è reso necessario ridurre la rudezza, l'arroganza e la violenza... con il passare degli anni ci siamo riusciti, atti di bullismo non ci sono più.

Permettetemi di aggiungere: il battesimo del mare oggi non è obbligatorio, la partecipazione attiva delle allieve e degli allievi del primo anno è del tutto volontaria, cosa interessante, tutti sono orgogliosi di parteciparvi e di svolgere il "giuramento a Nettuno e il battesimo del mare". La dichiarazione di un ex allievo dimostra chiaramente come si diventa studente dell'istituto nautico: "Nelle altre scuole secondarie ti iscrivi, nella nostra scuola vieni ammesso!" Ringrazio gli ex studenti, gli insegnanti, i presidi e tutti gli altri che durante questi anni hanno organizzato, aiutato, sostenuto e condotto il battesimo e in questo modo hanno contribuito alla preservazione della tradizione marittima della nostra regione. Un ringraziamento va anche a tutti coloro che hanno aiutato durante la raccolta dei dati e durante i preparativi per questa pubblicazione e l'organizzazione della mostra "I 70 battesimi di Nettuno" nelle sale del Museo del mare di Pirano Monfort a Portorose. Spero che con questa pubblicazione sia completato l'obiettivo principale; che almeno una parte dei dati, testimonianze, fotografie, film e altro materiale sui battesimi venga conservato, registrato e pubblicato.

Cap. Rok Sorta, editore della pubblicazione, co-organizzatore dei battesimi del mare e insegnante delle materie tecnico professionali nel programma tecnico nautico

Začetek Odisejevega potovanja

Pomorski krst, Neptunov krst, iniciacija pomorščakov ... obred, ki letos že sedemdesetič zaznamuje začetek šolskega leta Srednje pomorske šole v Portorožu, poznamo pod različnimi imeni. Nekoč je bil pomorski krst strah in trepet novincev, ki so se študijsko in poklicno podajali v neskončno in skrivnostno modrino morja, danes pa velja za enega izmed pomembnejših in slikovitejših dogodkov poznega piranskega poletja. Iniciacija in morje, šolanje, nato trdo delo na ladji, plovba, spoznavanje sveta. Izvori pomorskega krsta segajo daleč v davnino, v mitološko dožemanje odnosa med človekom in oceanom. Letos sta Pomorski muzej »Sergej Mašera« Piran ter Gimnazija, elektro in pomorska šola Piran združila moči in s skrbnim delom Uroša Hribarja, Roka Sorte in Vinka Oblaka pripravila razstavo in publikacijo o krstu in Neptunu. Razstava je vabilo pričevalcem k obujanju spomina, novim rodovom pa ponuja pričevanje o kolektivnem obredu, ki je hkrati izraz človeške solidarnosti, samoironije in iznajdljivosti na negotovem in večnem Odisejevem potovanju.

Franco Juri, *direktor Pomorskega muzeja »Sergej Mašera« Piran*

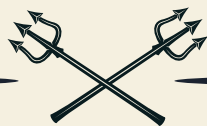
Naši posebni trenutki

Beseda tradicija pomeni tisto, kar se je ustalilo v življenju neke skupnosti, postalo njen sestavni del in hkrati pomembna vrednota. Zapisano velja tudi za krst novincev pomorske šole. Čeprav ima že 70-letno zgodovino, je vsako leto znova nov in pričakovan, s svojim obeležjenjem vstopa v posebno življenjsko obdobje mladih fantov in deklet, za mnoge pa tudi nepozaben. Nekateri običaji ob njem so sicer utonili v pozabo, a na površju ostaja temeljna ideja: povezati zgodovino, preteklost, kulturo in običaje pomorstva s svežino, idejami in ambicijami mladih, ki se pripravljajo na še vedno zelo iskano in perspektivno poklicno pot.

Pomorska šola udejanja v septembru edinstveno možnost – povezavo najboljšega iz preteklosti z energijo, zavzetostjo in radovednostjo sodobnosti, ki jo prinašajo mlade generacije, zahteve sodobnega sveta in nenehno učeča se skupnost. A vsega tega ne bi bilo brez tistih, ki so daljnega leta 1947 prvi »okusili« slani krst, in vseh, ki imajo ta dogodek že za seboj in prenašajo svoje zgodbe, izkušnje in dragoceno znanje naprej.

Sodobni svet nas vsakodnevno opominja, da zaostajamo, v nečem zamujamo. Zato je še toliko bolj pomembno ustvarjati posebne trenutke. Nekateri izmed njih so ujeti tudi v tej knjižici.

Borut Butinar, *ravnatelj Gimnazije, elektro in pomorske šole Piran*

Neptun, 2012 (ak. slikar France Slana)

Neptun, 2013 (ak. slikar Vladimir Makuc)

Neptun, 2014 (ak. kipar Drago Tršar)

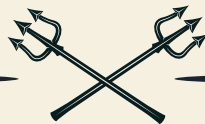

Neptun, 2015 (ak. slikar Nikolaj Beer)

Neptun, 2016 (ak. slikar Milan Erič)

Prvi krst

Pomorska šola se je rodila ob morju, vendar smo želeli, da bi postala last vse domovine. Zato smo naredili nekaj reklame tudi v Ljubljani, v izložbi blizu Figovca na Gosposvetski cesti. To se nam je obrestovalo že jeseni, ko se je začelo šolsko leto 1947-1948 in so k nam prišli dijaki iz raznih krajev Slovenije. V začetku šolskega leta je iz Ljubljane pripeljal kar poln avtobus novih »pomorščakov«. Prvi večer, ko sva z Andrejem sedela na obali ob malem portiču, sva opazovala, kako so se kradoma približevali novi dijaki, se s prstom dotikali morske vode in preizkušali njeno slanost. Ker je Andrej* slišal od starejših rudarjev iz Idrije, kako so novince »krstili«, nama je prišlo na misel, da bi »krstili« tudi naše novince. Organizirali smo »krst pomorščakov«. Pisani sprevod se je razvil prosto po domišljiji. Vodil ga je kolega Šibenik, ki je nastopil v vlogi čarovnika. Na pomolu se je za krst prva junaško ponudila naša Jola Grudnova. Pomolila je nogo v morje, nekdo jo je z velikim kosom lesa, ki ga je vrgel v vodo, vso pošprical, jaz pa sem to fotografiral. Nato sem prinesel iz kuhinje pollitrski lonček in ga, polnega morske vode, potisnil »čarovniku« v roke, ta ga je dal žrtvi, naj jo izpije. Obred se je v takem slogu nadaljeval z velikim navdušenjem in splošnim odobravanjem. V nekoliko spremenjenih oblikah se je ohranil vse do danes.

Odlomek iz knjige: Peruti tržaškega arborigina, avtor Miloš Ivančič; založba: Združenje protifašistov in borcev za vrednote NOB koper; Koper 2011

Opombe: Pripoveduje Jordan Zahar; *Andrej Burger. Zgodbo je do potankosti enako opisal g. Jordan Zahar v razgovoru z Martinom Spacalom in Rokom Sorto v Kopru, 09. avgusta 2016

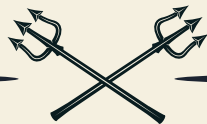
Prva, ki so jo krstili na prvem krstu dijakov 1947. leta na pomorski šoli s tedanjim imenom Slovenska pomorska trgovska akademija (S.P.T.A.), je bila prav Jolanda Gruden – Jola. Dogodek je opisala takole:

»Najprej sem pomočila v morje samo nogo. Nato sem spila še morsko vodo, medtem pa je nekdo v morje vrgel kos lesa, tako da me je dobro pošcropilo. Tako sem bila krščena. V morje mene niso vrgli, pometali pa so druge dijake.«

Opis prvega krsta na podlagi telefonskega razgovora Andreja Lovšina z gospo Jolando Gruden poročeno Mažer, avgusta 2006

Prvi krst, 1947 (vir: Jolanda Gruden, foto: Jordan Zahar)

Moj krst

Leta 1949 sem se vpisal na Pomorsko srednjo šolo v Piranu in bilo je v septembru. Sončnega popoldneva so nas zbrali dijaki višjih letnikov in nas zvrstili na levem piranskem pomolu. Z nekakšnim vzgojnim tonom v besedah so nam povedali, da nas bodo »krstili« - da nas bodo sprejeli med pomorščake. Z radovednostjo in tudi s kančkom strahu smo pričakovali ta obred. Spili smo dobro odmerjeno skodelico morske vode, poškopili so nas z metlo, nato pa so nas oblečene vrgli v vodo. Ko smo do kože mokri zlezli na suho, smo imeli občutek, da z nas ne hlapi samo morska voda, marveč tudi tisto, kar loči celinca od pomorščaka.

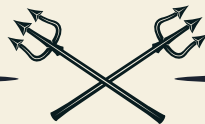
Po pripovedi Gilberta Koncilje, takratnega profesorja na PSS; povzeto po članku Neptunovo slavje v Piranu, INFORMATOR, glasilo podjetja »Splošna plovba«, Piran januarja 1962, avtor L.P.

Krst, 1948 (vir: arhiv Pomorske šole)

Krst, petdeseta leta (vir: Roman Vuga)

Krst 1954

Na šolo sem se vpisal leta 1954. Junija, ko sem prišel polagat sprejemne izpite, je bilo v Piranu kar živo, septembra ob prihodu v dijaški dom, pa se mi je zdelo, kot da sem prišel na samotni otok. Pouk se je pričel 15. septembra, krst pa je bil konec septembra oz prve dni oktobra. Vse se je začelo v starem dijaškem domu v Piranu, v sobi s freskami na stropu, v kateri se je »bodočega krščenca« zaslišalo. Zaslišanje je potekalo v temi za vsakega posebej in le zaslišanec je bil osvetljen z lučjo. Spraševali so, kaj si, od kod si in podobne zadeve. Tam so nam dali tudi mornarska imena ali pa si povedal, kakšen nadimek si imel prej. Zadeva sploh ni bila tako huda, spomnim pa se, da je drobcen fant iz sobe prijoval, saj je bilo zanj zasliševanje prehudo; kasneje je šolo uspešno zaključil in postal upravitelj stroja. Sam krst se je pričel v dijaškem domu, kjer so nas oblekli v žaklje z odrezanimi vogali in za glavo. Povorka se je začela pred dijaškim domom in je prehodila Piran po obali (mimo Tartinijevega trga) do carinskega pomola. Tu si moral popiti krepko količino morske vode iz emajliranega lončka. In pri tem nisi smel politi niti ene kapljice. Vsi so gledali in če je stekla mimo ust le kapljica, so kričali, da teče voda mimo ter z veseljem takoj pripravili še en lonček poln morske vode. Nato so nas pometali v morje in tam so čakali dijaki iz drugega in tretjega letnika, pripravljeni na tunkanje. Sam sem bil dober plavalec in sem po padcu v morje plaval pod vodo, vendar so me opazili, zaplavali za menoj in me natunkali brez pardona. Krst je bilo veliko doživetje, polno vzhičenosti in pričakovanja, saj je bilo to nekaj popolnoma novega v mojem življenju. Po krstu smo šli malo okrog (v tistem času v Piranu ni bilo veliko ljudi) kakšno figo ali grozdje obrat (tudi lastnikov praktično ni bilo več), vendar nam je popita morska voda dala vetra in smo zato pogosto klečali po grmovju.

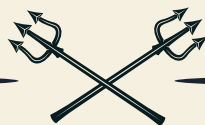
Isto leto, malo kasneje, smo uprizorili oz zaigrali pomorski krst še enkrat, da so ga posneli (slovenski filmarji, morda iz VIBA filma) na barki Burja (najbrž) in v Kopru.

Dušan Simsič, ing. strojništva.

Povzeto in prirejeno na podlagi zvočnega zapisa z Andrejem Lovšinom leta 2006

Krst, 1955 (vir: Boris Gruden)

MORNARSKI KRST V PIRANU

V Piranu, tem značilnem pomorskem mestu ob našem Jadranu, imajo naši pomorščaki že več let svojo pomorsko srednjo šolo. Okrog sto mladih fantov, ki so al izbrali ta poklic, si tu pridobiva potrebno znanje in strokovnost. Že od 1949. leta naprej jih vsako leto po dvasot, trideset zapusti šolske klopi in delavnice. Mnogi izmed teh plovejo danes kot oficirji ali pripravniki na ladjah nove jugoslovanske trgovalne mornarice po vseh morjih in oceanih.

Prihod novih dijakov v začetku šolskega leta je zvezan z zanimivim običajem. To je mornarski krst, ki simbolično prikazuje prvo srečanje novince z morjem in hkrati pomeni sprejem v vrste pomorščakov. S tem običajem, ki postaja zaradi svoje vedrine in živahnosti iz leta v leto priljubljenši, bomo danes seznanili tudi naše bralce.

Nedelja dopoldne. V prostorih dijaškega doma vrvi kot v panju. Sikozi priprta vrata se radovednešem, ki so se zbrali pred poslopjem, od časa do časa pokaže strašen obras pirata, ki odvanja najbolj nestrpne. Medtem se drugi dijaki vneto pripravljajo in spreminjajo svojo mu-

nanjost, da bodo čim bolj podobni praviim starim morskim volkovom, kot jih riše bogata domišljija piscev napetih pomorskih zgodb.

Konačno zategel zvok trobente in ropot bobnov naznanita začetek. Prikaže se enonogi stari veteran, ki vodi spreved po mestu. Za njim štirje krepki mornarji nosijo vladarja morskih globin Neptuna. Ponosno sedi na prestolu s trizobom v desnici in strogo gleda na množico, ki se je zbrala vzdolž glavne ulice ob obali.

Za njimi gredo povezani z dolgo vrvo in oblečeni v staro vrečevino pomorski bruci — novinci. Priganjajo jih kot sužnje v starih čadhi, saj so še brespravni suhozemci in nimajo pravic, ki pripadajo starim mornarjem. Ob njih resno stapajo starejši z bridkimi sabljami in starinskimi mušketami.

Spreved se pomika proti Laški kapitaniji in zavije na pomoč, kjer se začne glavni del svečanosti mornarskega krsta. Najprej spregovori Neptun, seveda v verzih, kot se za boga in vladarja spodobi. Svoje bodoče varovance pripravlja na težave in neprijetnosti mornarskega poklica, hkrati pa jim obeta zaščito, če mu bodo zvesto služili in v živih

Neptun, zaščitnik mornarjev, vladar morij in oceanov. Njegova drža vliha spoštovanje in strah, saj je dovolj, da zamahne s svojim trizobom in na morju nastane vihar, da ladje kakor izgubljene plešejo po valovih. Zato mu gre čast in spoštovanje. Kakor vidite, se na mornarje piranske Pomorske srednje šole ne more jeziti. Poskrbeli so za njegovo dostojanstvo.

barvah slika tepe strani morskega življenja. Njegove besede, zabeležene z izbranimi izrazi iz slovarja pomorščakov vabujajo veselo razpoloženje tudi med novinci, čeprav jim je tesno pri srcu, ko opazujejo spirale, ki se pripravljajo, da jih pošteno namočijo in napojijo.

Ko Neptun konča, odpre debelo knjigo in pokliče prvega po spisku. Novince osvobodijo vev in ga okitijo z vencem. Tak stopi pred vladarja, ki mu da mornarsko ime, nakar ga prepusti v snadaljnji postopek svojim fantom. Ti ga najprej poškopljajo z morskimi vodo, povsem narahlo, da bi se laše privadili, nato pa stopi k njemu najstrašnejši od njih in mu ponudi lonček pristne morske vode, zajeto v pristanišču.

Novince mora svojo porcijo izprazniti brez oklevanja. To seveda ni prav nič prijetno. Zato ni čudno, če se hoče kdo izmazati bolj poceni in skuša piti tako, da mu voda teče po bradi in prsih. Takšnega čaka kazen. Dajo mu nov lonček, kar se ponavlja vse, dokler ne popije svoje porcije tako, kot je predpisano.

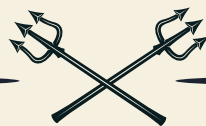
Medtem ko novinec pije, se še pripravljajo štirje najmočnejši fun-

tje, ki ga pograbbijo za roke in noge, dvakrat, trikrat zagugajo in vržejo a pomola v morje, kjer ga v krogu pričakuje nekaj dobrih plavalcev z nič kaj dobrimi nameni. Čim namreč pokaže glavo iz vode, ga najbližji spet potisne v globino, dokler dodobra ne spozna zanimivosti podmorskega sveta. Če pa pri tem omaga, mu hitro pomagajo na suho.

Pri tem moramo priznati, da je Neptun pravičen. V svoji knjigi ima namreč zapisano, če zna novinec plavati, če je zdrav in krepak in podobno, na kar opozori svoje fante, ki temu primerno tudi postopajo.

Novopečeni mornar zleze na pomoč. Svečanost je pri kraju. Toda sprejem v vrste mornarjev je treba tudi drugače proslaviti.

Zvečer, ko se prijetni napoj že poleže, se dijaki zberejo v mladinskem domu, kjer ob zvokih glasbe v prijetni zabavi proslavijo sprejem novincev v svoje vrste. Vsako leto se to ponavlja. Vsako leto več je mladih slovenskih fantov, ki prihajajo v to šolo, vedno več zagorelih mornarjev na naših ladjah, ki pomoma rešajo valove pod zastavo naše socialistične domovine.

To so novinci. Kot vidite po veselih obrazih, se ne bojijo srečanja z novim elementom. Vendar so jih kljub temu skrbno poverali, da bi se kdo ne premislil prav v zadnjem trenutku. Spremljajo jih stari morski volkovi, oboroženi s sabljami in mušketami. Po štirih letih solarija bodo ti mladi fantje odpluli na naših ladjah v širni svet.

»Se enkrat, bratec! In glava spet izgine pod vodo. Če je novinec uspel zjeti sapo, bo že nekako šlo. Drugače pa se bo vsebinski iz lončka pridružil še nekaj potrkov.

Pravi mornar se mora sprijazniti z morjem. Kdo ve, če ga ne bo kdaj moral piti? Zato je bolje, da ima nekaj trenirga. Res, upira se, toda gre. Eden od spratove budno pazi, da ne bo izigravanja. Še nekaj krepkih potrkov in lonček bo prazen. Lahko si zamišljate, kako se bo fant oddahnil! Na zdravje!

Na pomoč! Ko je Neptun zaklical njegovo ime, je novinec stopil iz vrste. Da se privadi, ga najprej rahlo poškopljajo s staro metlo. Medtem pa on požljivo žili na lonček, do vrha napolnjen z morsko vodo, ki ga drži z obema rokama, da bi ne poili niti kapljice prijetne tekočine. Še bolj nestrpen pa so tihi fantje zraven njega; že stegujejo svoje roke in komaj čakajo, da ga zavrtijo s pomoči v morje.

Takole pa izgleda novopečeni krišeni mornar. Skoraj bi dejal, da se prekone drži precej kisko. Toda morate razumeti, da je komaj zlezal iz vode in še ni prišel k sebi. Ko se bo zvrčel zavrtel v Mladinskem domu in trdil dekletom, da je bilo tudi zanj zelo zabavno, se bo pravič zlagal kot mornar.

Ho — ruk! V elegantnem loku je bodoči mornar zletel s pomoči. Padel bo prav v sredino plavalcev, ki ga pričakujejo v vodi. Ti bodo poskrbeli, da ne bo prehitro zlezal na kopno, in ga namočili, da bo še dolgo pomnil. Na to se lahko zanese. V tem trenutku je Neptun, katerega znak oblaati vidite spredaj, naročil, kaj in kako naj postopajo: »Krog s piko! Je odsekal. To pomeni, da fant dobro plava in mu ne bodo prizanašali.

Mornarski krst

Mornarski krst so ob pričetku šolskega leta tudi letos uprizorili dijaki Pomorske srednje šole v Piranu. Tradicionalna prireditev je privabila vse, kar leze in hodi stalno po Piranu in bližnjem Portorožu ali pa se je tam mudilo še na letovanju in podobno. Stare sablje – pravi pravcati pirati – so sprejemale v svojo sredo mladi brucovski naraščaj, ki bo ta svečani dogodek pomnil vse žive dni. Vse slavlje se je vršilo pod pokroviteljstvom pomorskega boga Neptuna, kot se to spodobi za bodoče pomorščake, kapitane in strojnike. Napiti so se morali morske vode, sveže zajete v pristanišču, potem pa so še v velikih lokih po zraku splavali v slani element, ki so si ga izbrali za življenjski cilj. Vesela bratovščina, ki jih je sprejela v svojo sredo, jim je pri tem nadela tudi imena. Potrjena so jim bila pismeno, na večerni zabavi v Mladinskem domu.

Krst, druga polovica petdesetih (vir: Lovro Kveder)

POMORSTVO 1955/ št.11; Duž našeg Jadrana, avtor at

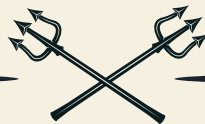
Krst, 1955 (vir: Boris Gruden)

Krst, konec petdesetih (vir: Maja Jeličič)

Krst, konec petdesetih (vir: Janez Arzenšek)

Pomorski krst

Pisali smo leto 1956, ko je Piran postal bogatejši za novo generacijo šestnajstletnikov, ki so svojo bodočnost videli kot častniki na ladjah slovenske trgovske mornarice.

Bilo nas je vsega štirideset. Dvajset bodočih ladijskih strojnikov in dvajset dijakov navtikov. Pa nas je bilo na samem začetku še več. Kar se nas je zbralo v dijaškem domu Pomorske srednje šole, smo bili le tisti, ki smo uspešno prestali strogi zdravniški pregled in sprejemni izpit iz matematike ter slovenščine. Da gre jemati naš pohod v življenje pomorščaka kar se da resno, smo ugotovili že na stopnišču pomorskega internata. Tam nas je namreč ob prvem prihodu nekdo glasno nahrulil in nas opomnil, da ga nismo pozdravili.

In tako smo se pridno učili in glasno izkazovali spoštovanje vsem, ki so bili starejši od nas. Ni minil dan, da nas ne bi višji letniki spominjali in opominjali na to, da smo še vedno kopenske reve ter nekakšna kopenska drhal in da bomo seveda takšni tudi ostali, vse dokler ne bomo izrekli, pred samim bogom morja Neptunom, slavnostne zaobljube pomorskemu življenju. Ta dogodek so s pomenljivim nasmeškom imenovali pomorski krst.

Tako smo na poti nevrednega življenja dočakali dan, ko je sam Neptun napravil konec vsem našim dotedanjim kopenskim zablodam in nas usmeril na edino pravo pot – živeti življenje pomorščaka. Vendar še preden se je smel naš pogled kopenskega ničeta ustaviti na licu boga Neptuna, je bilo treba prestati nekakšen pomorski pred-krst, imenovali so ga kar »suhi krst«. Ta krst je bil javnosti skrit. Starejši letniki, v večini so to bili drugi letniki, so namreč v svojih gusarskih nošah preverjali, ali je v nas novincih, torej kopenskih revah, ostalo še kaj kar ni v skladu s statutom prvega pomorščaka, boga Neptuna. Seveda se je našlo še mnogo tega, naši gusarji pa so se vedno izkazali kot uspešni izganjalci hudiča.

Povem vam, da se po takšnem izganjanju zadnjih trohic kopenskih nesmiselnosti, kozarec ali dva morske vode prav priležeta. To so seveda vedeli tudi naši mučitelji.

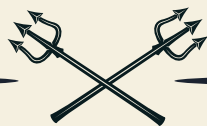
Naslednji dan smo oblekli vrečevino in po piranskih ulicah uživali še v sprejemanju zadnjih vzgojnih ukrepov, ki so nam jih velikodušno odmerjali gusarji ter v uniforme vojakov 16. stoletja oblečeni mučitelji. Sprevod se je končal ob notranjem pomolu piranskega пристanišča. Eden po eden smo bili deležni vrča morske vode, nato pa nič kaj nežnega sunka v morje, kjer nas je čakala zadnja lekcija v pomorski preobrazbi, torej neprostoovoljno potapljanje.

Štiri leta pomorskega izobraževanja so hitro minila. Nekoč dijaki Srednje pomorske šole Piran smo se razpršili po vsem svetu. Postali smo pomorščaki ali pa izbrali druge poklice, kot so inženirji, zdravniki, pravniki, profesorji, igralci, visoki državni funkcionarji. Nekaj pa nam je ostalo skupnega, vedno smo se radi vračali v Piran, mesto našega odraščanja, naše mladosti in prvih ljubezni.

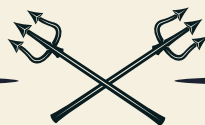
Edvard Roškar, 16.04.2016

Krst, konec petdesetih (vir: Janez Arzenšek)

Krst, petdeseta leta (vir: arhiv Pomorske šole)

Krst, druga polovica petdesetih (vir: Slobodan Simić - Sime)

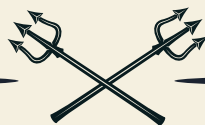

Krst, druga polovica petdesetih (vir: Lovro Kveder)

Mornarski krstni list, 1957

Mornarski krst v Piranu

V nedeljo, 29. septembra dopoldne, bodo dijaki Sprednje pomorske šole v Piranu imeli svoj tradicionalni »Mornarski krst«. Prireditev bo v piranskem pristanišču. Po svojem koloritu in posebnih obredih pri krstu je ta vsakoletna prireditev postala piranska znamenitost, ki privablja številne goste od vsepovsod, posebno pa celinske turiste, ki jih je v piranski občini še veliko, posebno v Portorožu.

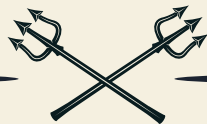
Slovenski Jadran, Koper, 27. septembra 1957

Minulo nedeljo so imeli gojenci Pomorske srednje šole v Piranu svoj vsakoletni tradicionalni praznik: mornarski krst. Po ustaljenih obredih se je po Piranu razvila povorka »strašnih piratov, morskega vladarja Neptuna z njegovim spremstvom in uklenjenih mornarjev – novincev«. Obred je bil zaključen, ko je vsak novinec popil skodelo morske vode in sta ga dva »stara morska volka« iz Neptunovega spremstva zavihtela v morje. Slikovita prireditev je privabila na obalo pristanišča nad tri tisoč domačih in tujih gostov.

Slovenski Jadran, Koper, 4. oktobra 1957

Članek Gusarsko krštenje, Globus, 1960, št. 69, str. 19-21

Pomorski krst

Zadnjo septembrsko nedeljo je bil v Piranu pomorski krst, tradicionalna prireditev, ki jo prirejajo dijaki Pomorske srednje šole vsako leto ob sprejemu novincev.

Slovesnost se je začela že v zgodnjih jutranjih urah. Novinci, oblečeni samo v raševinaste vreče, so se ob spremstvu gusarjev (starejših dijakov Pomorske srednje šole) vkrcali na ladjo, ki je v ta namen pripravljena že čakala ob pomolu. Križarjenje po portoroškem zalivu se je začelo. To križarjenje je pravzaprav največji užitek za gusarje. Takrat se razživijo v polni maščevalni vnemi in njihovo geslo je »Gorje novincem!« Ti so zaprti v podpalubju. Od časa do časa jih polivajo z morsko vodo, kajti kopenske umazane duše ne moreš tako hitro očistiti. Marsikoga izmed njih pa pokličejo na palubo, kjer mora izvajati razne »gimnastične vaje«, kot so plavanje po suhem, razne akrobacijske točke in podobno. Oba jambora krasita figuri novincev, ki sta zvezani na jamborih. Čim večje je trpljenje novincev, tem večja je zabava gusarjev.

Ladja se je ustavila ob savudrijskem kamnolomu. Gusarji so vzdignili svojo skrinjo zakladov, ki so jo nameravali pozneje napolniti s prostovoljnimi prispevki. Naslednji cilj je bil Portorož. Lep je bil pogled na sprevoz, ki se je pomikal po Portorožu. Na začetku spremstva so bili gusarski oficirji, zastavonoše z gusarsko zastavo z mrtvaško glavo v sredini, knjiga morskega boga NEPTUNA, v katero vpisuje svoje novospregate novince, potem pa še prava mrtvaška glava, ki jo je nosil paž na posebnem podstavku. Za njim so stopali nosači, mladi in krepki fantje; na ramenih so imeli nosilnico, v kateri je sedel sam prezvišeni morski bog NEPTUN, s krono na glavi in s trozobom v roki. Za Neptunom pa so stopali novinci, zvezani in zastraženi od gusarjev, ki so jih suvali ter priganjali. Njihovo breme sta bila tudi dva topova, ki so ju morali vleči v sprevoz.

Še križarjenje po portoroškem zalivu in gusarska ladja se je ustavila ob piranskem pomolu. Sprevoz je krenil med množico radovednih gledalcev, ki so si prišli iz vseh krajev Slovenije ogledat to slovesnost in pristopil pred internat Pomorske srednje šole, ki ga je krasila velika, že od daleč vidna gusarska zastava. Morskega boga Neptuna so postavili v nosilnici na vzvišen prostor. Ob zamahu njegove roke so novinci popadali na kolena in se sklonili k tlom. Molče so poslušali glas morskega boga Neptuna, ki jim je med drugim govoril takole:

Preljubi, dragi žejni krščeniki, ki boste zdaj po vrsti vodo pili, poslušajte Neptuna, vi maliki, in prosite potiho: Bog se nas usmili.

*Pijanci boste svetske slave
ter vino, rum in žganje boste pili,
a preden bo ta čas, barabe,
se boste z morsko vodo napojili.*

*Že čas je tu, začeti zdaj je treba,
da vas okopljemo ko poljske miši,
da morska voda iz vaših src posreba
ves gnoj, ki se drži na kopni duši.*

*Strahopetcem tu ni mesta.
Kdor junak je, hajdi k nam.
Torej mladi pomorščaki,
srečo vso, na zdravje vam.*

Po končanem govoru se je spreved prepeljal s čolni na splav, kjer so novince krstili z morsko vodo. To slovesnost je opravil novinec z vencem okrog vratu in spiti je moral pol litra morske vode. Nato sta ga dva močna gusarja prišla in vrgla v morje, kjer so prežali na svoj plen morski volkovi (starejši dijaki) in vsakega novince pošteno potunkali. Tako je postal enakopraven član skupnosti svojih sovrstnikov. Še krstni ples in slovesnost je bila končana.

Ludvik Temlin SPŠ, IV letnik strojni oddelek; Informator, glasilo podjetja »Splošna plovba«, leto 1, Piran, novembra 1960

POMORSKA
SREDNJA ŠOLA
PIRAN

MORNARSKI KRSTNI LIST

Mi, zvestilci boga Neptuna inu mornarji, le-tega
starega Pirane, s tim enim popirjem zahtevamo, da je

le-ta **Hvala Venčeslav**
rojen **9. VII. 1945.** doma iz **Korinice**
sleno vodo kršten inu gori med morske moshove vzet.
Per tej ceremoniji je le-ta dobil ena morskú ime

Špajzo

katerega mošt mu je ena velika zhost.

Ta list zagovijhnu vela; inu tanebuli ps u murja
ker mejo morskí Buh njihova kancija

Nu velko done u **Pirana**
dne **26. 9. 60.**
inu deli popirhano od
samo boga inu listov

Janez Krme

Vojko Krme

Mornarski krstni list (vir: Venčeslav Hvala)

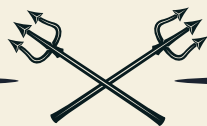
Krst, 1963 (vir: Venčeslav Hvala)

Krst, 1963 (vir: Venčeslav Hvala)

Krst, šestdeseta leta (vir: arhiv Pomorske šole)

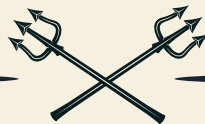
Krst, šestdeseta leta, ŠL Jadran (vir: Darko Volk)

Krst, šestdeseta leta, ŠL Jadran (vir: Darko Volk)

Krst, prva polovica šestdesetih (vir: Venčeslav Hvala)

Neptunovo slavlje v Piranu

Krst se ponavlja iz leto v leto in iz leta v leto se tudi izpopolnjuje. Nič čudnega, da je bil letošnji krst (1961) tako dobro pripravljen in da je sodil po kvaliteti med najboljše prireditve v Piranu. Po hudih bojih na odprtem morju je priplula v piransko pristanišče gusarska ladja. Vodila je s seboj še nekaj ladij, na katerih so bili ljudje, ki so bili namenjeni v suženjstvo. Ob veslih so bili vkovani v verige. Niso vedeli, kaj je svoboda, čeprav so si je želeli. Prišli so v Piran, da bi postali enakovredni gusarjem – svobodni pomorščaki.

Piranski gusarji so premagali vse težave, saj jim je stal ob strani njihov vladar – bog Neptun. Tega dne je prišel iz svojih morskih globin v mesto. S komandnega mostu (postavljen je bil pred pomorsko šolo) je sužnjem povedal, da bodo odslej sami kovači svoje sreče in da je življenje pomorcev ena sama pesem, v kateri je čutiti ječanje vetra, mraz ter znoj. Preden pa so sužnje sprejeli medse, so morali opraviti še krepko preizkušnjo. Fanfare so najavile začetek »krsta«. Gusarji so pohiteli, da bi izvedli preizkušnjo sužnjev, ki je v glavnem vezana na isto osnovo, kot so jo dali nam naši predniki.

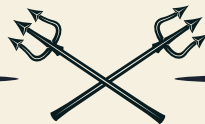
Pod vodstvom mladinske organizacije na šoli so se dijaki letos na krst pripravljali z vso vnemo. Napravili so komandni most gusarske ladje v naravni velikosti. Bil je verna podoba gusarske ladje iz XVIII. stoletja. Na sramotilni steber pred pomorsko šolo so zaradi večje učinkovitosti privezali dva sužnja. Nad njima sta nihali zanki vešal. Dijaki šole so slikovito prikazali gusarje z leseno nogo, s kavljem na roki itd. Prireditev je več kot uspela, saj je privabila rekordno število gledalcev. Kakih pet tisoč jih je bilo. Nad posameznimi prizori so bili navdušeni. Razen naših turistov je bilo tudi mnogo slovenskih rojakov iz Trsta, Italijanov in Avstrijcev.

Naša želja je, da bi bil prihodnji krst še pestrejši in slikovitejši ter bi še izpopolnil izročilo gojencev Pomorske srednje šole.

Povzeto po članku Neptunovo slavlje v Piranu, INFORMATOR, glasilo podjetja »Splošna plovba«, Piran januarja 1962, avtor L.P.

Krst, šestdeseta leta (vir: Rado Slapernik)

Pomorski krst

Krst je tradicija pomorske šole v Piranu. Nastal je z ustanovitvijo šole, ki je edina tovrstna v Sloveniji. Nekdo si je izmislil, da mornar, ki ni krščen, pač ni mornar. Do pomorskega krsta dijaki višjih letnikov prvoletnikov še ne smatrajo za enakopravne člane šole. Dan krsta določijo dijaki sami.

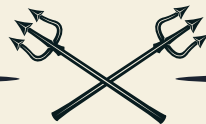
Tudi jaz obiskujem pomorsko šolo in izmed vseh dogodkov, ki sem jih tu doživel, se mi je pomorski krst najbolj vtisnil v spomin. S strahom smo vsi prvoletniki poslušali, kakšni so bili pomorski krsti prejšnjih let.

Letos smo bili krščeni septembra. Sonce je bilo še za gorami, vendar je njegov sij že osvetljeval nebo, da je kljub zgodnji uri nedelje bilo že precej svetlo. Piran se je počasi prebujal iz spanja. Edina hiša, ki se je prebudila že zdavnaj, je bil internat pomorske šole. Tu smo bili zbrani vsi dijaki prvih letnikov, ki smo čakali, da nas bo bog Neptun krstil in sprejel med svoje izbrance. Ves internat je bil okrašen z venci, slikami in zastavami. Na trg poleg internata so višjeletniki na predvečer postavili prestol za Neptuna in sramotni steber.

Oblekli so nas v stare vreče, kar je povečalo našo bednost, ki se je zrcalila na vseh obrazih. Stiskali smo se v dnevni sobi in čakali na nadaljnji razvoj dogodkov. Od zunaj je bilo slišati rjojenje višješolcev, ki so bili preoblečeni v strah vzbujajoče gusarje. Čakali so na svoj plen. Nenadoma so se odprla vrata in kričanje je napolnilo sobo. Usuli smo se po stopnicah in se ustavili na cesti pred internatom, kjer so nas gusarji razporedili v vrste ter nas povezali med seboj z dolgo, debelo vrvjo, ki smo jo morali nositi na ramah. Nato se je začela pot trpljenja. Sprevodu, v katerem je bilo šestdeset sužnjev, je načeloval morski bog Neptun. Sédel je na nosilnico, ki so si jo štirje krepkejši fantje, sužnji, zadeli na rame, in sprevod se je začel pomikati. Okoli nas so

pokali biči strašnih gusarjev, da smo kričali in s sklonjenimi glavami ter hrbti molili boga Neptuna. Najprej smo šli po piranskih ulicah, kjer se je nabralo mnogo gledalcev, med njimi tudi tujcev, ki so nas fotografirali. Povelja gusarjev »Stoj! Tuli! Poklekni! Vstani!« smo morali brez oklevanja izvrševati, sicer je pel bič po naših hrbtih. Ponujali so nam v steklenicah za dojenčke morsko vodo, pomešano z mlekom. Mislil sem že, da tega ne bo nikdar konec. Končno smo se vrnili k pomolu, ob katerem je stala gusarska ladja, tudi vsa okrašena z venci in zastavami. Natrpali so nas v skladišča. Po kratki neprijetni vožnji, neusmiljeni gusarji so nas namreč polivali z vodo in trosili na nas saje, smo prisepeli v Portorož. Z vpitjem in tuljenjem sirene smo privabili na pomol mnogo turistov, ki se jim je na obrazih poznalo, da sočustvujejo z nami. Zopet se je začela trnova pot. Ko smo se čez kako uro vračali, smo se na ladji nekoliko oddahnili, kajti bili smo brez glasu in do kraja izmučeni. V piranski luki nas je pričakala ogromna množica, ki si je hotela ogledati atrakcijo. Med gledalci so bile tudi matere bodočih pomorščakov, ki so v skrbah opazovale potek krsta in se tresle za svoje nadobudne sinove. Po naših izmučenih telesih so zopet padali udarci bičev in nas opominjali na pokornost. Šele na trgu pred internatom smo si ponovno oddahnili, ko smo se razvrstili pred odrom, ki je imel videz poveljniške palube. Na sramotnem stebru so bili privezani nepokorni sužnji.

Za svoje bodoče podanike je bog Neptun imel daljši govor. Orisal je naše bodoče trpljenja polno življenje. Govor je končal z obvezno prisego vseh sužnjev in z grožnjo o strašnih mukah, ki doletijo one, ki bi ga po dani zakletvi izdali ali se mu izneverili. Po tem govoru so nas gusarji odgnali na čolne. Prepeljali so nas do na sredi luke zasidrane gusarske ladje, kjer je bil zopet prestol za boga Neptuna, ki nas je z

žezlom v roki sprejel. Tu naj bi se odigralo zadnje dejanje obreda, s katerim postanejo »kopenske podgane« hrabri Neptunovi služabniki.

Drug za drugim smo lezli iz skladišča. Vsak je hotel biti čimprej rešen negotovosti. Ko sem prilezel na palubo, sem se moral najprej prikloniti Neptunu, ki me je vprašal, od kod sem. Nato so mi ponudili dva decilitra morske vode, ki sem jo moral na dušek izpiti, ne da bi kanila kapljica od ust. Preden sta me dva gusarja zgrabila za noge in roke, sem moral poljubiti Neptunu noge, nakar sta me zavihtela čez ograjo v morje. Tam so name planili gusarji, ki so me nekajkrat potisnili pod vodo. Med dijaki so seveda tudi taki, ki ne znajo še plavati. Te navežejo na vrv in jih z zasmehovanjem potaplajo. Gusarji jih potem spravijo na obalo. Na srečo sem dober plavalec, zato sem zmagoslavno odplaval k obali. Postal sem Neptunov varovanec.

Prvošolec, knjiga 20 let POMORSKE ŠOLE PIRAN, 1967

Krst, prva polovica šestdesetih (vir: Rado Slapernik)

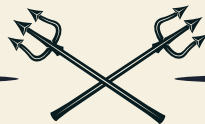

Krst, prva polovica šestdesetih (vir: Rado Slapernik)

Krst, konec šestdesetih (vir: Matjaž Pogačnik)

Končno, krst

Pisalo se je leto 1970 in hodil sem na TPSEŠ – na Tehniško, pomorsko, strojno in elektro šolo.

Dovolj sem imel zbadanj in zafrkavanj, ki smo jih bili deležni prvošolci s strani dijakov višjih letnikov. Le ta na sami šoli niso bila tako boleča, saj nas tam nihče od »zunanjih« ni videl. Bolelo je, ko so nas poniževali in teptali v javnosti, na avtobusni postaji, ko smo čakali na avtobus, na ulici, povsod, kjer so to gledali znani in neznani ljudje. Najhuje je bilo, ko sem pomislil, da bi srečal punco in da bi me v istem trenutku »napadli« gospodje iz višjih letnikov. Kar »na jok« mi je šlo, ko sem pomislil, da bi moral pred takratno punco in avditorijem na avtobusni postaji prepevati pesmico »Na planincih«.

Končno, krst! Kajti po tem dejanju se prenehajo vse »aktivnosti« višjih letnikov in mi postanemo polnopravni člani pomorske družčine!

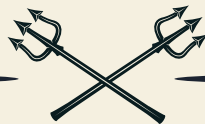
Toda zame je nastopil dan resnice nekaj dni pred krstom. Zaradi operacije na ušesih se nisem smel udeležiti krsta, ker nisem pod nobenim pogojem smel priti v stik z vodo (zaradi ušes). Razrednik mi je predlagal, da naj raje ostanem doma, toda nisem hotel zamuditi predstave in sem vseeno šel opazovat »moj krst«. To je sicer izgledalo, kot bi opazoval lasten pogreb, toda doživetje šteje. Bi pa najbrž manj podrobnosti zbežalo iz spomina, če bi bil na prireditvi tudi sam aktivno udeležen. Kar mi je v spominu obležalo, pa bom čim bolj natančno opisal.

V Piranu so »material za krst« oblekli v vrečevino, ki je bila prepoznavni znak za sužnje. Nanje so budno pazili gusarji, ki so predstavljali Neptunove služabnike. Sužnje so v povorki vodili po piranski promenadi. Čez nekaj časa so jih vkrcali na ribiški ladji. Vsaj zdi se mi, da sta bili dve. Z njima so sužnje prepeljali v Portorož in jih izkrcali na glavnem

pomolu. Seveda so jim takoj ob izkrcanju na ramena naložili debelo, s premerom približno 8 cm, debelo vrv. Od izkrcanja naprej nihče od sužnjev ni smel gledati naravnost ali kamorkoli drugam. Pogled so lahko upirali samo v tla. To so budno nadzirali gusarji, nad njimi pa še Neptun, ki je sedel na prestolu, katerega je nosilo osem sužnjev. Tudi oni so lahko opazovali samo asfalt pod nogami. Seveda ni manjkalo stražarjev gusarjev, ki so se prav izživiljali, neusmiljeno so bičali neposlušne sužnje. Včasih so ravnali tudi zelo neodgovorno. Bili so pač taki časi. Sprevod se je vil po glavni portoroški prometnici, ob kateri je mrgolelo ljudi, ki so hoteli na kakršenkoli način ovekovečiti dogodek. Ni manjkalo staršev, ki so budno pazili na svoje sinove in nekaj hčera, da se jim ne bi kaj zgodilo. Pri Bernardinu se je povorka spet vkrcala na ribiški ladji, ki sta sužnje prepeljali v Piran in jih odložili nasproti hotela Piran. Tam so vsakemu sužnju »ponudili« dva decilitra morske vode, ki jo je moral seveda popiti. To bi gladko lahko počel tudi sam, saj sem morske vode spil na litre že kot jadralec. Nato so sužnje enega za drugim zmetali v morje.

ln meni je odleglo, čeprav v tistih časih nismo bili ravno mevže. Postali smo pomorci!

Boris Furlan, 2016

Pomorski krst leta 1970

Moje ime je Matjaž. Bil sem dijak Srednje pomorske šole Piran, navtični oddelek. Sošolci so me klicali »ata«, ker sem bil malo starejši od njih. V gimnaziji sem spoznal, da to ni šola zame, zato sem se prepisal na pomorsko šolo. Zmeraj sem namreč želel potovati po svetu, spoznavati tuje kraje, kulture in ljudi, če pa vse to lahko združiš tudi v poklicu, kjer z ladjo pluješ po svetu, je to sploh še mnogo boljše.

Že takrat, čeprav skoraj pred pol stoletja, sem tudi sam doživel pomorski krst in bil sprejet med »pomorščake«. Takrat je bil Neptun, to je glavna oseba, ki nas je krstila, Karči, tako smo ga namreč klicali. Zame je bila to posebna izkušnja, ki mi je vlila še večje zanimanje za ta poklic.

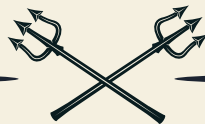
Že v tretjem letniku sem sodeloval s sošolci pri krstu. Bili smo gusarji. Odločili smo se, da organizacijo naslednje leto prevzamemo mi, Franci, Marjan, Grega, Dušan, Džordže in jaz ata. Razdelili smo si naloge. Mene so izbrali za Neptuna. Dela je bilo kar precej, zaradi tega smo bili včasih tudi opravičeni od pouka. Turistično društvo Portorož smo zaprosili za denarni prispevek, s katerim smo nabavili material za plakate z vabili na krst, ki smo jih izdelali sami. Raznosili smo jih po obali, enega smo nesli celo v Ljubljano. S tem denarjem smo nabavili tudi vse ostale stvari, ki so bile potrebne za izvedbo krsta. Izdelali smo prestol za Neptuna, okrasili smo internat v Piranu, v Luki Koper smo dobili rabljene vreče. Profesor pomorstva gospod Lukežič, klicali smo ga Luka, naju je s Francijem peljal s svojim novim »fičkom« v Ljubljano, v Dramo, kjer so nam posodili kostume za krst. Še danes si ne znam predstavljati, kako smo v ta majhen avto »stlačili« vse kostume in še sebe. Nadaljevali smo s pripravami in odšli tudi v Savudrijo, po lovor, iz katerega smo sami izdelali pletenice za okrasitev Neptunovega prestola ter internata. Večer pred krstom smo imeli še zadnji sestanek v, za nas dijake prepovedanem, baru Tri papige.

Končno je prišel naš veliki dan. Bila je lepa sončna septembrska sobota v Piranu. Mene, Neptuna na prestolu, so nosili prvošolci, sužnji, spremljali so nas gusarji in pazili, da so sužnji ves čas gledali v tla. V sprevodu smo odšli od našega internata, ki je bil takrat v bližini Tartinijevega trga, proti avtobusni postaji, mimo sedeža Splošne plovbe Piran. Tam je bil kratek postanek, da so se sužnji po naporni poti »osvežili« s požirkom morske vode. Sledila je plovba z »barkačo« do Portoroža, kjer smo se sprehodili po mestu, saj smo bili prava atrakcija za takratne turiste. Po povratku sem imel na posebnem odru pred Hotelom Piran kot Neptun govor in zaprisego za prvošolce, ki sem jih poškrpil z rumom, kultno gusarsko pijačo. Vrhunec dogodka je bil sam krst v piranskem pristanišču, kjer smo prvošolce z »barkače« pometali v morje. Pred tem so se mi predstavili. Gusarji so jih pometali v morje. Ko so priplavali na obalo, so prestali krst in dobili status dijaka Srednje pomorske šole Piran. Krst se je zaključil zvečer, s plesom za vse dijake, tudi za nove »kršence«, na punti. Igral je stari bend Kalamari. Upam, da bo Neptunov krst ostal za vedno.

Matjaž Pogačnik, 2016

Krst, 1974 (vir: Dean Cividini)

Moj pomorski krst

Bivanje v obmorskem okolju in vsakodnevni stik z morjem človeka zaznamujeta. Morje je vir notranje energije in sprožja poglobljen odnos in interakcijo z njim. Morje začutiš v srcu in duši.

Kot Pirančana me je že v zgodnji mladosti morje objelo. Proti koncu osnovne šole sem komaj čakal, da se vpišem na pomorsko šolo. Vpis na »pomorsko« (tako smo se tedaj in tudi pozneje izražali) je vključeval tudi ritual iniciacije ali po domače pomorski krst.

Proti koncu septembra leta 1974 smo se na dan krsta prvi letniki zbrali v pomorskem internatu. Tam smo prejeli »krstno obleko« iz grobe vrečevine, si jo nadeli in čakali svojo usodo. Bilo nas je mnogo. Stopnišče internata je bilo zasedeno kolikor se spomnim, od pritličja do drugega nadstropja. Strnjeno smo sedeli kar na stopnicah. Čakanje se je vleklo in vleklo, a naenkrat so nas »gusarji« nagnali iz internata in začelo se je: Tuli, tuli, tuli In ta tuli je trajal in trajal. Procesija z Neptunom na čelu, z gusarji in sužnji, se je vila od Pirana do Portoroža. Ne spomnim se natančno, ali so nas na ribiške barke podjetja Delamaris vkrcali v Portorožu ali v Piranu.

Odpluli smo do zunanjega dela akvatorija piranskega pristanišča, pred Hotel Piran. Sledili so skupinska zaobljuba in zaveza bogu Neptunu, pitje skrbno pripravljenega gusarskega »koktejla« in »ho-ruk« met v morje. Po bolj ali manj uspešnem doskoku v morje, obveznem zaporednem in mnogokratnem »tunkanju«, ki so ga z užitkom izvedli gusarji – višji letniki srednje pomorske šole, pa plavanje na kopno. Izmučeni od tunkanja smo priplavali na obalo in z velikim olajšanjem, očiščeni »grehov« odvrgli obleko sužnja. Tako se je zaključil naš obred iniciacije. Vendar se tudi po tolikih letih še vedno rad spomnim na moj pomorski krst.

Obred krsta se je po izročilu predhodnih generacij dijakov pomorske šole ločil v dva dela. Prvi del je bil »suhi krst« in drugi »mokri krst«.

Brez ovinkarjenja je treba povedati, da je bil prvi del za večino dijakov mnogo napornejši kot drugi in zgodilo se je marsikaj smešnega pa tudi neprijetnega. Obredni ritual krsta se je prenašal iz generacije v generacijo in se z leti spreminjal, se prilagajal, tega smo bili deležni tudi mi.

Starejši dijaki so nam povedali: *»Vaše trpljenje ni niti blede senca tega, kar so morale prenašati predhodne generacije.«* Na to temo krožijo še danes zelo zanimive, začinjene in različne zgodbe.

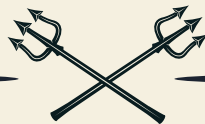
Pa se preselimo v leto 2015 - 16

Pri zbiranju fotografskega materiala ob okrogli obletnici sem med znanci in nekdanjimi dijaki »pomorske« vendarle presenečen ugotovil, da smo bolj ali manj vsi deležni – lahko bi temu rekel kar »nadzirane amnezije«, saj čas pusti posledice v našem spominu. In kaj sem opazil?

Med nabiranjem fotografij krsta sem vedno povprašal posameznike tudi po spominih iz obdobja pred in med krstom. Ne bom omenjal imen posameznikov, ker so pomembnejši vtisi o tem kako so posamezniki to obdobje doživljali. Nekdanji dijak pomorske – tedaj Pomorskega tehnikuma mi je potarnal, kakšnih maltretiranj in ponižanj je bil kot bruc v času krsta in pred njim deležen. Tudi fizično obračunavanje je bilo vključeno v ta ritual.

O tem »trpljenju« sem se pogovarjal z nekdanjim dijakom naslednje generacije in ga povprašal, kako je bilo v času njihovega krsta.

Odgovor je bil: *»Kaj on? On je trpel? Ne veš, kaj vse je on počel z nami naslednje leto, nemogoče stvari ...«*

Pa sem ob naslednjem srečanju prvemu namignil, češ kaj si pa ti počel v naslednjem krstu? »Ali drži, da si se znesel nad bruci?« Odgovor: »*Nemogoče, jaz sem bil kulturni, nisem maltretiral, le pošalil sem se z njimi ...*«. Kot sem omenil, amnezija pusti posledice ...

Sam sem kasneje mlajšemu prijatelju, tudi dijaku pomorske, poročal o teh izkušnjah in dodal, da sem tudi sam izkusil v času suhega krsta podobno, ter komentiral: »*Veš starejši kolega Pirančan dijak pomorske, ki me je kar dobro poznal, se je izživljal nad mano. Iz Pirana sem moral do šole še po stari cesti ob morju nositi njegovo šolsko torbo, pa v Fiesu me je nagnal nabirat lovor za okras odra, pa ... Jaz pa sem mislil, da me bo zaščitil pred drugimi saj sva prijatelja, pa ni bilo nič iz tega.*«

Sledil je komentar: »*A ti veš kdo je mene preganjal v času suhega krsta?*«

Odgovor: »*Nimam pojma.*«

Pa pravi on meni »*Ti, pa sem mislil, da me boš ščitil ker me poznaš.*«

Ostal sem brez »teksta.«

Moža poznam in verjamem njegovim besedam, vendar če bi kdorkoli drug to povedal, bi povsem brez zadržkov in brez občutka krivde ter z globokim prepričanjem, da to ne drži, vse zanikal.

Ja, »selektivna amnezija« deluje.

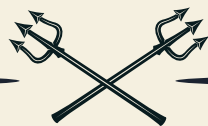
Vinko Oblak, dijak TPSEŠ (Tehniška pomorska, strojna in elektro šola) Piran 1974 / 1978

Krst, 1974 (vir: Dario Novinec)

Krst, začetek sedemdesetih (vir: Vinko Oblak)

Krst, 1970 (vir: Edvard Gerželj)

Krst, konec sedemdesetih (vir: Gilbert Koncilja)

Krst, 1974 (vir: Gilbert Koncilja)

TEHNIŠKA POMORSKA, STROJNA
IN ELEKTRO SOLA PIRAN

pod pokroviteljstvom
HP THP PORTOROŽ
TOŽD HOTEL PIRAN - PIRAN

prireja tradicionalni

NEPTUNOV KRST

v soboto, 9. IX. 1978, v PIRANU

Spored:

9,00 spreved »gusarjeve« in »sužnjave« po piranskih ulicah
9,30 odhod »gusarskih« ladij iz piranskega pristanišča v Portorož
10,00 spreved od Portoroža do Bernardina
12,00 prihod ladij pred hotel »Piran« v Piranu,
nato krst novincev in Neptunov govor
17,00 nastop pihalnega ansambla KUD Kari Pahor na Tartinijevem trgu
od 19,30 dalje zabava s plesom na Tartinijevem trgu (ansambel Novi Fosili)
Sodelujejo dijaki TPSE šola Piran, piranska godba na pihala

Za jedaočo in pijačo priskrbljeno!

Vabljeni!

Letak za Neptunov krst, 1978

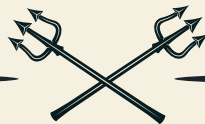
Krst, 1978 (vir: Nenad Kastelic)

Krst, 1978 (vir: Nenad Kastelic)

Strip Pomorski krst, sedemdeseta leta, avtor neznan

Spomini na pomorski krst

Pravzaprav so me »bodoči višješolci« izvohali že konec osemletke, sredi poletja na portoroški plaži. Naučili so me obrednega pozdrava in v svojo zabavo zahtevali od mene in bodočih sošolcev da »miniramo« portoroški pomol. Pomislite, sredi poletja smo morali vse domače in tuje turiste prepričati, da izpraznijo tretji pomol, postavili smo navidezni eksploziv, razglasili preplah, pritisnili navidezno ročico za eksplozijo in vsi skupaj zakričali BUUM. Sramotno za nas in v veliko veselje za vse ostale.

Pravi strah in obvezno spoštovanje do šole ter višjih letnikov pa sem doživel prvi dan pouka: pozdravljanje višješolcev, zbadanje in opravljanje drobnih neumnosti, ki so bile drobne za višješolce, ne pa zame! Merjenje hodnikov z vžigalico, petje v avtobusnem ansamblu, plavanje na mi-zah, kotaljenje kamionske gume in oponašanje traktorja, živa tarča za ciljanje s kredami, obredno pozdravljanje,... in naš prvi razrednik – strah in trepet šole; prva neopravičena zamuda z odgovorom: »Zamudil si, ladja je že šla!« Do pomorskega krsta sva se s sošolcem domov v Lucijo prebijala čez vse lokalne hribe in daleč od poti, na katerih bi lahko naletela na zabave žejne višješolce.

POMORSKI KRST zajema kar celo poglavje moje zgodovine: preoblačenje v žaklje, barvanje las in obraza, opravljanje najrazličnejših del v sprevodu, kot so nošenje ladijske vrvi, vlečenje topov, nošenje zabojev z reklamnimi napisi, skrinj, tuljenje, kričanje,... Na srečo sem bil takrat premajhen, da bi nosil nosila z Neptunom, na katera so se občasno vesili tudi gusarji. Krsta ni in ni bilo konec, prehodili smo cel Portorož, do Lucije in Piran. Zaradi neprestano sklonjene glave pravzaprav niti ne vem, kje vse točno sem bil. Tuljenje tega dne mi je še nekaj dni šumelo v glavi in glas se mi je povrnil po končanem šumenju. Za finale so nas, pred hotelom Piran, z ribiških ladij zmetali v morje, da

smo priplavali (poleg množice morskih psov – beri višjih letnikov) do obale, kjer smo prisegli bogu Neptunu, spili kar lepo mero morske vode in tako mislili, da smo enakopravni člani pomorske šole.

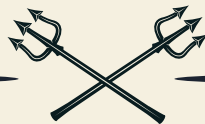
Kaj še! Enakopravnosti ni bilo, četrti letniki so bedeli nad vsemi, pod njimi so bili tretji letniki, nato drugi, ki še niso pozabili na predhodno šolsko leto, zato so se še najraje ukvarjali z nami.

Prvošolec 1978; predelano po članku: Spomini nekdanjega dijaka na čas šolanja na Srednji pomorski šoli, knjižica Neptunov krst 1998

Krst, 1970 (vir: Matjaž Pogačnik)

Pomorski krst 1982

ali moja osebna iniciacija

Včasih je bilo vse drugače!

Čeprav sem živel v Kopru, je okoli mene živelo veliko »pomorcev«. Veliko mojih prijateljev, znancev, sosedov in prijateljev prijateljev je hodilo na »Pomorsko šolo«. O šoli je krožilo veliko zgodb. Kljub temu da še nikoli v življenju nisem prestopil njenega praga, sem preko zgodb poznal večino profesorjev. Nekateri so bili žive legende.

Resnično mi ni ostalo drugega, tudi sam sem se vpisal na »Pomorsko šolo«.

V poletnih večerih zadnjega poletja pred vstopom v srednjo šolo smo s prijatelji posedali na klopcah okoli blokov. Starejši fantje so nam pripovedovali o »Pomorskem krstu«. Mlajši smo jih poslušali z odprtimi usti, v strahu pred dogodki, ki se bodo zgodili, a obenem z radovednostjo in željo po avanturi, ki jo po moje premorejo le fantje v adolescenci. Tisto poletje je bilo res nekaj posebnega!

Sobota, 11. 9. 1982, je bila tudi poseben dan. Že navsezgodaj smo se zbrali na Ribiškem trgu v Piranu. Višji letniki, gusarji, so nas odpeljali v prostore gimnazije, ki so bili nad današnjim akvarijem. Tam smo se preoblekli.

Nekaj dni pred krstom so nam na šoli dali vreče. Naročili so nam, naj si izrežemo luknje za glavo in roke. Zabičali so nam, da vreče ne smemo oprati in da gorje tistemu, ki ga dobijo, da je vrečo opral.

Ko sem se naslednji dan vračal iz šole, sem se zgrozil ob pogledu na mojo poprovo vrečo, ki se je veselo sušila na terasi. Bil sem prepričan, da so jo vsi okoliški pomorci videli. V učilnici gimnazije sem v strahu oblekel vrečo. Opazoval sem gusarje in čakal, kaj bo, ker najbrž že vsi vedo, da imam oprano vrečo. Vreča iz jute in gola koža nista ravno posrečena kombinacija. Niso me odkrili in kmalu sem pozabil

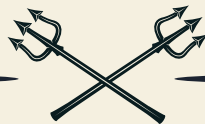
tudi na pikanje in smrad vreče. Gusarji so nas »odgnali« na trg. Tam so nas posedli in namazali z rdečimi barvami. Zabičali so nam, da moramo skloniti glavo in tuliti. Kdor si je upal dvigniti glavo, je v najboljšem primeru zaslišal divji krik „Skloni glavo!“. Gusarji so drug čez drugega kričali na nas, naj tulimo. Uuuuuuu, smo kričali in čakali kaj se bo zgodilo.

Iz Pirana smo se peš odpravili v Portorož. Pod upravno stavbo Splošne plovbe smo procesijo sužnjev in gusarjev obrnili in se napotili na centralno ploščad v Portorožu. Na ploščadi nam je bog morja Neptun prebral naše pravice in dolžnosti. Za njim smo morali ponoviti »Pomorsko prisego« in postali smo pravi pomorci. No ja, še prej sta sledila vožnja z barko v Piran in plavanje k »rešitvi«. A o tem malo kasneje.

Ampak še pred tem se je na poti iz Pirana v Portorož dogajalo veliko stvari. Imel sem srečo, da sem nizke rasti. Višji sošolci so morali prenašati nosila, na katerih je sedel Neptun. Druge so povlekli iz gneče, da so nosili gusarsko skrinjo in mimoidoče prosili za donacije.

Sam sem jo odnesel dokaj dobro. Hodil sem s sklonjeno glavo in tulil. Ne bom pretiraval, če napišem, da nas je bilo 150 sužnjev oz. dijakov prvih letnikov. Vsi smo bili enaki, pobarvani, bosi, sklonjenih glav in smo tulili. V vsej tisti masi teles, oblečenih v vreče, se pred mano pojavi ena postava. Videl sem sandale in počasi dvigal pogled. Ni bilo konca. Postava je bila kot gora. Ko sem prepoznal znan obraz, sem se nasmejal. Bil je sosed Srečko, ki je že pred leti končal šolo in je plul na ladji. Ves nasmejan je rekel: „A, tu si.“ Takrat me je brnil v rit (po moje ima nogo št. 46) in rekel: »Evo, pa sem te krstil še jaz!«. Najbrž mi je vrnil za vse hudobije, ki sem mu jih povzročil kot otrok, ko sem plezal po njem, saj je bil zame kot visoko drevo.

Na glavnem pomolu v Portorožu smo se vkrcali na ribiške

barke, ki so nas odpeljale v Piran. Vzdušje je bilo fantastično. Bili smo pomirjeni, ker je bilo že vse »hudo« za nami. Postali smo pravi in polnopravni »pomorci«. Med vožnjo sem občudoval Bernardin in Piran z morja. Tukaj sem se prvič vozil z barko. Okoli naše ladje je bilo veliko čolnov in jadrnic, ki so nas spremljali in so dogodku dajali še dodaten čar.

Prišli smo do Pirana. Barki nista zavili v pristan. Ustavili sta se kakih 100 metrov od obale. Učitelji so nam dovolili, da slečemo vreče. Kakšno olajšanje za prepoteno in odrgnjeno telo. Ampak ni še bilo konec!

Z ladje smo videli na obali gusarje, ki so slačili svoje kostume in skakali v morje. Razmišljal sem, zakaj to počnejo. Odgovor sem dobil v naslednji sekundi. Učitelji so nam ukazali, naj skočimo v morje in odplavamo k obali.

Mi smo plavali proti obali, gusarji pa so nas tunkali. Zadnji gusarji v nizki vodi se me bolj vlekli iz vode kot tunkali.

Iz vode sem prišel kot prerojen. Bil sem vesel, da je ta preizkušnja za mano, a bil sem tudi ponosen, da sem postal »pomorec«. Postal sem del skupine, da ne rečem ekskluzivnega kluba. Biti pomorec ni bilo isto, kot biti gimnazijec. Biti pomorec je bilo nekaj več. Na gimnazijo si se vpisal, na pomorsko šolo pa si bil »sprejet«.

Ko danes gledam nazaj, mogoče ves postopek ni bil ravno najprijaznejši, a nobena stvar, ki se mi je zgodila, ni niti za trenutek ogrožala mojega zdravja ali življenja. Koliko veliko bolj nehumanih stvari ali poniževanj danes dnevno preživljamo v službi ali na cesti? A ob to se nihče ne obregne. Pomorski krst je dogodivščina, ki me spremlja skoraj že celo življenje, in še danes sem ponosen na tisti 11. september 1982. Tudi če v življenju nisem plul niti minuto, v sebi nosim zavedanje, da sem »POMOREC«. Še vedno lahko v vsaki družbi povem, da sem bil zraven, da sem bil

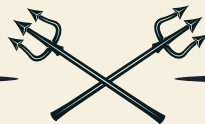
del nečesa zares velikega. In v očeh sogovornikov vidim kanček zavisti in občudovanja.

Le tisti, ki smo »Pomorski krst« doživeli, lahko razumemo njegov pomen za samopodobo in ponos posameznika. Vsi ostali se morajo zavedati, da so v življenju zamudili super dogodivščino in super občutek ponosa ter pripadnosti. Žal jim moram sporočiti, da niso pravi pripadniki oz. pomorci!

Mojmir Kovač, 36. generacija pomorskega krsta

Krst, 1980 (vir: Jože Pegan)

Neptunov krst

...Napočil je svečan trenutek, ko naj bi novince nagovoril bog morja in jih pozval k prisegi.

„Na kolena, zelenci! Neptun bo govoril!“ so zatulili gusarji. Gromko je zadonel njegov glas.

„Spoštovana zemeljska golazen, vi plazilci, netopirji in abstinenci, ki se silite v moje kraljestvo in me kleče prosite, naj vas sprejemem med svoje podložnike in spremljevalce, vas priporočim Eolu in priznam za morske volkove.“

Neptunov glas je donel kot grom. Z zaničevanjem do vsega, kar leze in hodi po suhem, je nadaljeval:

„Mnogi, premnogi možje, ki sem jim zaupal, so se pobabili, postali suhozemski čistilci boginje Birokracije in boga Moloha, ki ju jaz – bog in vladar svobodnih širjav in globin – preziram. Ti možje se zdaj zvijajo v krčih napak in slabosti zemeljskih kreatur. Vi, zelenci garjavi, si zapomnite, podložnik boga Neptuna ni mamin pridni sinček, pa tudi ne baraba. Nikoli se ne spreneveda in ne jadikuje, marveč vselej trezno presodi položaj in se junaško spoprime z vsako težavo. Denarja ne odklanja, vendar ga tudi ne grabi za vsako ceno. Ženske spoštuje in je do njih kavalirski. Čeprav ima v vsakem mestu kako simpatijo, jih ne menjava vsak dan kot frajer gate in ne telovadi od ust do ust...“

Premolknil je, zajel sapo v široke prsi in pozval sužnje:

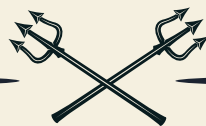
„Zdaj ponavljajte za mano prisego! Mi, zelenci, nesramni, obljubljam, da se bomo hrabro potegovali za vse časti morja. Obljubljam, da ne bomo zahajali v ničvredne mlečne restavracije, ampak bomo obiskovali samo

spoštljive lokale, v katerih se zbirajo poštene ženske, ki za denar prodajajo ljubezen. Obljubljam, da bomo spoštovali dijake višjih letnikov, jih zalagali z rumom, viskijem, ginom in cigaretami. Obljubljam, da ne bomo nikdar pili takih svinjarij, kot so limonada, sadni sokovi, mleko...“

Iz romana Marije Vogrič Neptunov krst, založba Lipa Koper, 1988

Krst, 1980 (vir: Jože Pegan)

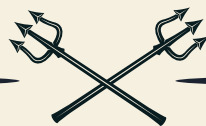
Dopisnici s poštnim žigom, 1982

Krst, 1980 (vir: Jože Pegan)

Krst, 1980 (vir: Jože Pegan)

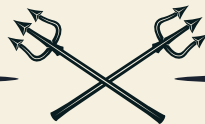
Neptunovo spričevalo 1985 (vir: Timothy Šuc)

Krst, 1984 (vir: Guido Potočnik)

Krst, začetek osemdesetih (vir: Zlata Perat)

Pomorski krst – sobota, 8. september 1984

Kot mlad nadebudnež sem prve septembrske dni leta 1984 prestopil prag Srednje pomorske in prometne šole Piran (SPPŠ). Takoj sem opazil določene običajske posebnosti, ki so vladale med odmori in pred ali po pouku; šlo je za »suhi krst«, kot se je reklo sicer prepovedanemu tradicionalnemu znašanju dijakov višjih letnikov nad začetniki, ki se je dogajal v obdobju prvega tedna pouka, pred pravim pomorskim krstom. A ker je šlo za tradicijo, je bilo tudi to treba prestati. Med najbolj pogosta opravila, ki so nam jih nalagali starejši dijaki, je spadalo čiščenje šolskih tabel v njihovih razredih, poliranje njihovih mopedov, navzkrižno tekanje razprtih rok oponašajoč akcijo vojaškega letala, med turisti po plaži ipd. Tisti, ki smo se v šolo vsakodnevno vozili z avtobusom, smo bili med vožnjo deležni raznih domislic starejših dijakov, kot npr. »iskanja nafte«. V osrednjem delu avtobusa harmonike ali »trole« so zbrali dijake, eden izmed dijakov 1. letnika je nakazoval vrtanje v tla in pri tem glasno oponašal zvoke vrtanja, po določenem času pa, ko naj bi nafto našel, je moral steči do voznika avtobusa in vpiti, da je našel nafto ter naj zato voznik takoj zaustavi avtobus. A takšna ponižanja v rani mladosti so imela tudi nehoteni namen, utrditev posameznika.

Od sošolcev iz oddaljenejših krajev, ki so prebivali v dijaškem domu oz. »internatu«, pa je bilo v prvem tednu pouka moč poslušati vrsto zgodb o drugih domiselnih neprijetnih opravilih, ki so jim jih v prostem času nalagali prebivalci dijaškega doma iz višjih letnikov. Seveda so ta dejanja šla do neke za tisti čas razumne mere, tako da so bila v večini primerov zabavna celo za »žrtev«.

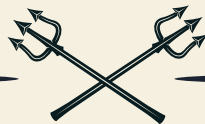
Po prvem tednu pouka smo se na sončno in vročo soboto, 8. septembra 1984, v zgodnjem popoldnevu zbrali v

Piranu, v nekdanjih šolskih prostorih nad akvarijem. Dijaki in dijaki 1. letnikov smo se tam preoblekli v kopalke in si nadeli vsak svojo rabljeno neudobno vrečo iz žakljevine, z izrezi za glavo ter roki. Po obrazu in telesih so nas premazali s črno in rdečo barvo, da smo bili čimbolj podobni izmučenim sužnjem, ter nas bose odpravili ven. Naša bosa stopala je takoj sprejel razbeljeni piranski tlak. Časa in prostora za iskanje koščka sence nismo imeli, saj so nas dijaki višjih letnikov, ki so bili preoblečeni v gusarje, rablje in podobne oprave, nemudoma obstopili ter nas nagnetli v gručo, morali smo globoko skloniti glave in ves čas tuliti. Čim je kdo izmed nas sužnjem dvignil glavo ali nehal tuliti, je od najbližjega gusarja takoj dobil udarec ali dva z vrvjo, na kateri so bili prepleteni vozli, tako da je bilo za vsakega izmed nas najbolje ponižno izvajati njihove ukaze.

Še posebej mi je pri vzpostavljanju discipline sužnjem ostala v spominu gusarka iz takratnega 3. letnika špedicijsko – transportne smeri, ki jo še dandanes pogosto videvam. Ob vsakem srečanju z njo se živo spominjam tega pomorskega krsta pred 32 leti.

Naposled so se od nekod pojavili konji in v njihovem spremstvu nosila, na katerih je sedel On, bog Neptun. Mi sužnji, čakajoč sklonjenih glav, smo končno pričakali začetek pavorke.

V vlogi Neptuna je nastopal eden izmed dijakov 4. letnika, praviloma iz navtične smeri, nosači pa so bili sužnji, ki so jih iz gruče izbrali gusarji in jih občasno med potjo izmenjevali, tako da so vsi prišli na vrsto. Enako je pri izboru delovne sile veljalo tudi za mahanje Neptunu s pahljama, za vleko topa, za nošenje velike lesene skrinje ipd. Spremljevalni konji in nosila z Neptunom so se postavili na

čelo, sledili so z gusarji obdane gruče sužnjev pred Tartinijevim trgom v Piranu in povorka je bila oblikovana.

Tuleči in sklonjenih glav smo krenili po obalni cesti proti Bernardinu. Gibanje v gruči je bilo zelo utesnjeno in sužnji smo morali biti pazljivi ter zbrani, da med hojo ne bi kdo padel, saj bi ga potem ostali neizogibno pohodili. Tako smo lahko dobesedno gledali le v tla pred svoje noge in če je kdo dvignil glavo ter pogledal dogajanje okoli sebe, jih je takoj »dobil« od bližnjih gusarjev. »Tuli, tuli!« so nam ves čas glasno ukazovali gusarji in kdor ni ubogal, jih je »dobil«. Kljub vsem naporom, da bi se v gneči izognil konjskim figam konjev Neptunovega spremstva, sem zabredel v eno in med prsti je brizgnila mehka krema, ki mi je kratkoročno celo blagodejno ohladila od razbeljenega asfalta pekoče stopalo.

Ko smo prispeli do bernardinske lagune, je za večino udeležencev povorke sledil odmor. Tu je Neptun presedel v konjsko kočijo in z manjšo skupino sužnjev, ki so nesli leseno skrinjo za zbiranje prostovoljnih prispevkov, podaljšal pot do Trga prekomorskih brigad v središču Portoroža ter se nato vrnil na Bernardin. Neptun se je ponovno presedel na nosila in popolna povorka je po isti poti krenila proti Piranu.

Ob pozno popoldanskem povratku v Piran so nas gusarji usmerili na središče Tartinijevega trga, kjer smo pokleknil pred Neptunom, ki nam je s posebej prirejenega odra bral zapisogo, v sužnje oblečeni služabniki pa smo jo na glas ponavljali za njim. Nato so nas posuli z veliko količino soli in poškopili z vodo iz hidrantnega omrežja. Gusarji so od Tartinijevega trga do pomolov na plaži Hotela Piran vzpostavili koridor, po katerem smo prvošolci kot skozi

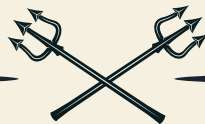
kakšen špalir stekli do morja in skočili vanj. Dijaki višjih letnikov, ki so nas pričakali v morju, so nas nekajkrat potunkali in s tem je bil pomorski krst zaključen. Od tam smo se vrnili v stavbo akvarija, se preoblekli in si polni vtisov med novimi sošolci hiteli razlagat svoja videnja celotnega dogodka.

Matjaž Bučinel, dijak SPPŠ, smer Navtika, program Plovbni tehnik 1984-1988

Krst, 1984 (vir: Matjaž Bučinel)

Krst

Modra obleka, valoviti lasje, obarvan obraz in obvezni trizob, s katerim razburka vsak ocean, morje, vsako lužo... Neptun, bog morja, je pripravljen za pomorski krst na Pomorski šoli.

Gusarji so pripeljali lepo število sužnjev, letos jih je približno 120. Oblekli so jih v vreče iz jute, jih pobarvali po obrazu, rokah in nogah ter razporedili v povorko. Visoki in močni so nosači Neptuna, žilavi morajo vleči top, jezikavi nosijo skrinje, ostale razporedijo ob vrvi. Hoditi morajo s sklonjenimi glavami in na ukaz tuliti.

Najhuje, kar lahko doleti sužnja, so gusarji 2. letnikov. Še lani sužnji, ki so se v velikem loku ogibali starejših letnikov, letos pa neizprosni gusarji, ki se želijo dokazati Neptunu. Po vsej povorki se sliši njihov strašljivi »Tuliiiiii, tuliiiiiiiiiiiiiiii-ii«. Sužnje namenoma izpostavljajo soncu, ne dovolijo jim zaužiti tekočine, poklekni morajo na vroč asfalt, ne smejo podlagati jute pod kolena...

Gusarji iz 3. letnikov so mentorji mlajšim in pridno nabirajo znanje od starejših gusarjev. Med drugim skrbijo za skrinje, ki jih nosijo sužnji. Z njimi prosijo obiskovalce povorke za prostovoljne prispevke, tako da sužnji pokleknejo pred skrinjo in tolčejo z golimi rokami po njej. Najpogosteje se gusarji s skrinjami ustavijo pred mladimi dekleti!

Najstarejši in najstrašnejši gusarji, ki še zadnje leto sodelujejo na Pomorskem krstu, opravljajo najodgovornejše naloge. Skrbijo za Neptunovo udobje na povorki, izberejo sužnje, ki mu prinašajo vodo, ga hladijo s pahljačami, nadzirajo dviganje in spuščanje nosil... Izpolnejo vsako željo boga Neptuna. Posebej izkušeni pripravljajo gusarski napoj, katerega vsebina je navadnim smrtnikom skrita. Z zaužitjem napoja sužnji dokažejo, da so neustrašni in pripravljeni priseči bogu Neptunu. Sužnji, ki spišejo napoj, ki vestno in zavzeto opravljajo svoje naloge in brezpogojno izpolnjujejo ukaze ter želje gusarjev, lahko zaprisežejo kot

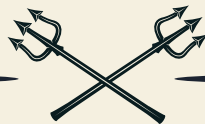
podložniki boga Neptuna. Po zaprisegi vržejo gusarji sužnje v Neptunovo domovanje, da se temeljito okopajo in sperejo. Ko izplavajo iz morja, se iz sužnjev spremenijo v prave, pravcate gusarje.

Rok Kamenšek, Neptun 1993

Krst, 1990 (vir: arhiv Pomorskih novic)

Krst, 1996 (vir: arhiv Pomorske šole)

Pomorski krst

Na informativni dan na Srednjo pomorsko šolo v Portorožu sem prišel s svojo mamo. Ogledala sva si tudi dijaški dom na hribu nad šolo. Ob sva bila prijetno presenečena nad odprtostjo tako dijakov kot tudi profesorjev šole, malo manj prijeten vtis je vzbudilo vodstvo internata. Že samo klimatska razlika med Ljubljano in Portorožem, da o odprtosti ljudi ne govorim, je tako očarala mojo mamo, po rodu Primorko, da mi je takoj po vrnitvi v mračno prestolnico kupila uhan. Zdi se mi, da sem prav njej na ljubo preстал neprijetnost ob prebadanju uhlja.

Večer pred prvim šolskim dnevom sem doživljal z mešanimi občutki tesnobe, veselja, ponosa, negotovosti, ... pač novo okolje in realna odselitev od doma, ki je bila zaradi negotovih domačih razmer pravzaprav kar dobrodošla. Pripotoval sem z vlakom do Kopra, nato pa se odpeljal z avtobusom do Portoroža, v družbi svojega novega sošolca in njegovega očeta, ki sta na pot krenila iz Maribora. Razgrajanje opitih štajerskih mladcev na vlaku mi je dalo vedeti, da je večina nedeljskih potnikov v smeri Portoroža pravzaprav pomorcev.

Na avtobusu se je oče sošolca zapletel v pogovor dokaj treznega dijaka višjih letnikov, s katerim smo šli na pijačo. Oče ga je odkrito spraševal o informacijah, ki smo jih dobili na informativnem dnevu, in sicer o maltretiranju dijakov prvih letnikov - fazanov - s strani višjih letnikov. Starec je govoril v spravljivem tonu, češ da ne more biti vse res... Mladec pa je med srkanjem piva in kajenjem cigarete vse potrdil in povedal še kaj več. Niti malo mu ni bilo nerodno, da govori pravzaprav z očetom fanta, ki ga bo že jutri začel obravnavati za fazana, katerega bo za zabavo pošiljal po cigarete na primer.

Težko sem zaspal. Bil sem v sobi v prvem nadstropju, na novem ležišču, s smrčečima cimroma v sobi. V sobah nad

nami so do jutranjih ur razgrajali dijaki višjih letnikov. Nekdo je bruhal skozi okno, vsebina se je razlila po naši okenski polici. Zato smo kljub vročini okno zaprli...

Kar srh me je spreletel ob kruti realnosti življenja, nič več mamice... Postajalo mi je jasno, da je po vsej verjetnosti moja mamo na informativnem dnevu impresionirala samozavest mladcev in profesorjev. Ampak, da moški lahko postane samozavesten in neodvisen od matere, mora prej nekaj potrpeti. In na to pot šarmiranja v daljni prihodnosti sem se podal sedaj tudi sam. Že od pradavnine pa je bil vstop fanta na učno pot do moža pospremljen z iniciacijskimi obredi. Eden od jih je tudi

POMORSKI KRST

Pred šolo so nas postrojili levo in desno ob stari jutasti lancani - ladijski privezni vrvi - v smeri zelenih nosil. Razdelili so nam vreče iz jute s tremi luknjami, ena za glavo in dve za roki. Morali smo jih obleči brez majice. Sedaj smo postali Neptunovi sužnji in drug drugega smo mazali z vodnimi barvicami. Med tem početjem smo morali imeti sklonjene glave in tuliti smo morali na ves glas. »Tuli, tuli!« so priganjali dijaki višjih letnikov, oblečeni v gusarska oblačila, in nas švrkali z doma narejenimi biči. Vmes so nas polivali z vodo, da so se tempere lažje razmazale.

Med klečanjem na tleh smo morali sužnju pred sabo drgniti hrbet z jutasto vrečo. Bili smo sočutni in na začetku smo le poplesavali z vrečo po hrbtu sužnja pred sabo. Ko so ta trik spregledali pirati, so začele padati brce po tistem, ki ni dobro drgnil svojega sotrpina.

Eden izmed najtežjih višjih letnikov, maskiran v Neptuna, je sedel na nosila in takrat sem bil zelo vesel svoje relativne šibkosti, zaradi katere nisem bil izbran za Neptunovega nosača. Na ramo sem dvignil težko vrv in s sklonjeno glavo smo se bosonogi sužnji tuleč odpravili na povorko po Portorožu.

Kaj kmalu sem bil od tuljenja ves hripav in od drgnjenja me je žgalo po hrbtu. Vrat me je od sklonjene drže že pošteno bolel in bil sem žejen. Tu in tam se je znašel kdo, ki nam je prinesel vodo. Po dveh požirkih nas je brcnil in vodo podal naslednjemu.

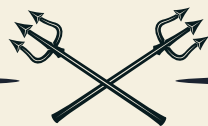
Tu in tam se je karavana ustavila in kleče z glavo med koleno smo čakali na nov premik. Ob meni se je znašel nekdo, ki me je potegnil iz vrste. Uporabil me je za živo pručko, na kateri je stal med fotografiranjem. Drznil sem si pogledati naokoli in opazil sem svoje starše, ki so objeti in objokani opazovali procesijo. To je bil eden redkih trenutkov, ko sem si zaželel, da bi bila naša družina zopet družina, h kateri bi se lahko vračal domov na vikende. A starša sta le ta dan zmogla biti normalna... Nisem želel, da bi me oče videl v tem ponižujočem položaju, in obrnil sem se k tlom ter tulil. Opazil sem nekega očeta, ki je ves ponosen na svojega sina sužnja priganjal gusarje k dodatnemu maltretiranju sina. Ta poteza mi je bila po svoje všeč, namreč za sina je pomembno, da je oče do njega pozoren v smislu utrjevanja. Sprejel sem svoj pomorski krst kot del nečesa, kar moram dati skozi. Prav tako sem sprejel celoletno maltretiranje višjih letnikov, ki so si nas v internatu privoščili vse do zaključka prvega letnika. Niti enkrat samkrat nisem pomislil, da bi kogarkoli zatožil. Tudi sam sem nekega dne postal višji letnik.

Kasneje sem slišal, da so zaradi maltretiranja fazanov sledile izključitve iz šole. Začelo se je novo obdobje bolj prefinjenih manipulacij in celo z zamenjavami avtoritarnih vlog, še posebno med dijaki in profesorji...

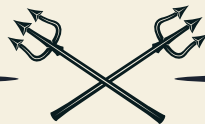
Luka Krajnc, 1.PT 1994/95, avgust 2016

Krst, 1996 (vir: arhiv Pomorske šole)

Krst, devetdeseta leta (vir: arhiv Pomorske šole)

vabilo na Neptunov krst, 1997

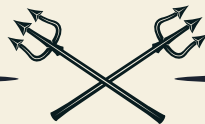
Krst, 1996 (vir: Enej Novinec)

Krst, 1997 (vir: Irena Dolinšek)

Krst, 1997 (vir: Irena Dolinšek)

Moji krsti

Še danes se spominjam prvega šolskega dne na SPŠ v Portorožu. Bil je deževen septembrski dan in zbrali smo se v učilnici v prvem nadstropju, kjer nam je razrednik predstavil program dela. Po opravljenih formalnostih na šoli smo odšli še do dijaškega doma Baldomir Saje in še tam uredili vse potrebno.

Nato pa se je začelo, višji letniki so nas klicali na razne preizkušnje. Najprej smo se morali naučiti Pomorskega pozdrava ter pomorske himne. Zjutraj so nas klicali na pospravljanje postelj; če ni bila posteljnina dovolj zategnjena, je bilo treba vse ponoviti, dokler se kovanec ni dovolj visoko odbil od nje. V šolo smo jim nosili šolsko torbo, tudi več torb naenkrat. Med odmori v šoli smo jim brisali table ali pa so nas poslali po malico. Medtem ko je eden brisal tablo, je drugi zraven skakal in pihal, da se je tabla čim prej posušila. Izpraznili so mize in mi smo morali plavati po njih, nekateri so tudi merili dolžino/širino učilnice z vžigalicami. Sam sem bil poznan po tem, da sem v dijaškem domu višjim letnikom simuliral vožnjo Formule 1 in takrat sem dobil vzdevek Formula, a to le za kratek čas. Na poti iz šole smo se večkrat poskusili izogniti višjim letnikom, tako da smo izbirali razne poti do dijaškega doma. A so nas vedno nekje dobili in potem je sledila še hujša kazen. V tednu pred krstom smo popoldne dijaki prvega letnika -sužnji- skupaj z dijaki višjih letnikov -gusarji- po Portorožu zbirali denar za maturantski ples. S seboj smo imeli lesene skrinje, kot nekakšne skrinje zakladov, v katere so turisti polagali prostovoljne prispevke.

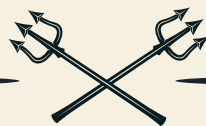
Prvo soboto v šolskem letu pa je nastopil čas za pomorski krst. Zbrali smo se na parkirišču pred šolo, vsak dijak prvega letnika je dobil jutasto vrečo in še namazali so nas po obrazu, da smo zgledali kot pravi sužnji. Ko je bilo vse pripravljeno, se je začela povorka. Bosih nog smo po

žgočem portoroškem asfaltu stopicali vse do Ploščadi pomorščakov. Na nogah sem imel prave žulje od opeklin. Na trgu je bil kratek nastop, nato smo se vkrcali na ladje in šli do Pirana ter spet na Bernardin, kjer je bil še slavnostni del pomorskega krsta. Po zaobljubi bogu Neptunu so nas postavili v vrsto in enega po enega vrgli v vodo. Še pred tem pa smo morali popiti mešanico, narejeno iz morske vode, sadnega sirupa, popra, tabaska...

Po končanem Neptunovem krstu se je vse to pomirilo, ni bilo več tako pestro.

Z naslednjim šolskim letom smo se sami znašli v nadrejenem položaju in nekako izkoriščali nižje letnike. Po končanem tretjem letniku sem se skupaj s 5 sošolci kot pripravnik za 2 meseca vkrcal na m/l Piran. V tem času smo doživeli krst ob prečkanju ekvatorja. Posadka ladje nam je na afriškem soncu in segreti pločevini ladje pripravila kar težko preizkušnjo. Ob koncu smo vsi dobili tudi Neptunovo spričevalo in vsak svoje pomorsko ime. Potem pa je prišel četrti letnik.

Kot je bila tradicija, je vsako leto en razred imel možnost izbire Neptuna. V moji generaciji so bili na vrsti strojniki, ker pa niso izbrali primerne kandidata, so nato predlagali mene, elektrotehniko pa svojega. Na koncu so izbrali mene in s ponosom ter častjo sem nalogo sprejel. Sošolci in drugi dijaki so me potem začeli klicati kar Neptun. V soboto dopoldne pred krstom so me primerno naličili in problemli. Dijaki, profesorji, starši in prijatelji vseh nas, dijakov SPŠ, so se začeli zbirati na parkirišču. Moj prestol je čakal na vhodu v šolo. Ko sem prišel do njega, so mi moji gusarji/gusarke s sužnji pomagali stopiti na prestol, s tem da je en suženj naredil »stopničko« zame, da sem se lahko povzpел. Potem je približno 12 sužnjev, na ukaz admirala, dvignilo prestol skupaj z menoj na svoja ramena in tako so

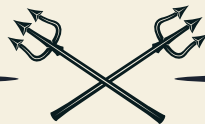
me morali nositi ves čas povorke, ki je šla od šole pa vse do Ploščadi pomorščakov v Portorožu. Tam smo se potem na glavnem pomolu vkrcali na ladje in šli do Pirana ter v laguno Bernardin, kjer je bil zaključek povorke. Tam sem imel svoj govor, vsi dijaki prvega letnika so za menoj ponovili zaobljubo bogu Neptunu. Nato je sledil še krst in blagoslov novih pomorščakov z metanjem le teh v vodo. V letu mojega vladanja dijakinjam in dijakom SPŠ sem bil tudi prisoten pri otvoritvi prve Internautice – sejma plovil v Marini Portorož.

Zelo rad se spominjam let, preživetih na SPŠ, skupaj z mojimi sošolci ter profesorji.

Matjaž Stoisavljevič, Neptun 1995

Krst, devetdeseta leta (vir: arhiv Pomorske šole)

Spominčica o krstu iz leta 1995

... »Pozdravljeni! Jaz sem vaša razredničarka in lepo bi vas pozdravila na šoli, ki bo naslednja štiri leta vaš drugi dom. V tem času boste spoznali mnogo novih stvari, se jih malo manj naučili, predvsem pa doživeli veliko novih, zanimivih stvari, za katere vsi profesorji na tej šoli želimo, da vam bodo čim bolj koristile v nadaljnjem življenju. Ena izmed prvih bo teden suhega krsta, ki mu bo sledil še tisti pravi – mokri...« ...OOOOOPA!... sem pomislil... to je pa nekaj novega! Resda sem se na Pomorsko šolo vpisal bolj po spletu (srečnih) naključij, a o kakšnem krstu – sploh pa tistem suhem – mi ni bilo rečena niti beseda!

Suhi krst se je začel še isti dan. Vendar sem se mu nekako uspel izogibati cel teden in medtem ko je večina mojih sošolcev ugašala sveče, veslala, merila hodnik z vžigalicami in brisala table, je na vrsto prišel tisti Pravi, grozni, boleči, mučeniško-ponižujoči krst, po katerem si rane, takšne in drugačne, ližeš vsaj še naslednji teden. Tako so mi vsaj rekli »poučeni«, pri katerih sem iskal uteho pred nenadejanim poniževanjem in razloge, zakaj ne bi na dan krsta »zbolel«. Potem je prišel...

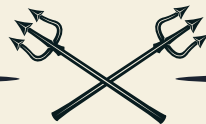
Oblečeni v žaklje za kavo in namazani s temperami smo se morali postrojiti pred šolsko zgradbo in... tuliti. Tuliti do onemoglosti! Nekateri malo bolj, nekateri malo manj. Predvsem so morali biti glasni tisti, ki so jim gusarji višjih letnikov na hrbet narisali en, dva ali celo tri križe – znak, da so bili neposlušni med suhim ali zdaj že mokrim krstom. V nasprotju z njimi je bilo tistim z narisanim krogom prizaneseno. Prav vsi pa smo morali tuliti, klečati (takrat sem imel občutek, da so grudaste ploščice na Bernardinu položene le za naše čim večje trpljenje), spiti kozarec brozge neznan sestave in se okopati v Bernardinskem pristanu. Nekateri so bili še potunkani in... krsta je bilo konec.

Strah pred krstom se je pretopil v olajšanje, v izmenjevanje

občutkov s sošolci in – vsaj pri meni v občutek prevaranosti. Pričakoval sem namreč krst, pri katerem bom spoznal strah, trpljenje in občutek sotovarištva, krst, med katerim bom izgubil nekaj sošolcev, ostali pa si bomo še dolgo po tem obvezovali rane, ki so nam jih prizadejali gusarski biči, klečanje in tuljenje... Nič od tega! Strah nas ni bilo, trpeli smo (pre) malo in tudi tisti s tremi ali več križi na hrbtu so preživeli; jaz pa sem spoznal, da so bili to le strahovi še nekrščenega fanta, ki si je ogledal kakšen gusarski film preveč.

Blaž Kovšca, 1. ETE 1995/96

Utrinki s krsta

Kakorkoli že, če človek vidi kaj takega na lastne oči, se lahko prepriča, da je to ne le nenavaden, ampak tudi čudovit sprejem dijakov v srednjo šolo. Vem, da je vsakdo izmed njih že nestrpno pričakoval razplet vsega tega, ki se je končal tako, da je prav vsak pristal v vodi, po kateri ga bo mogoče nekoč ponesla tudi pot oz. usoda.

Vesna Gider, 2. PLT, odlomek članka Utrinki s krsta, publikacija Neptunov krst 2002, Srednja pomorska šola, Portorož 2002

Že prvi šolski dan smo se zavedali, da se je pri štiriinpetdesetem Neptunovem krstu nekaj spremenilo. Profesorji so nas takoj obvestili, da bo letošnji krst »nežnejši«. Prepovali so »suhi krst«, kar je bilo za nas, višje letnike, veliko razočaranje. Kasneje smo izvedeli, da se na krstu ne bo tulilo in da sužnji ne bodo vlekl »topov«. Seveda smo se profesorjem pritoževali in ugotovili, da je prišlo do tega zato, ker se nekateri dijaki, ki vstopajo v prvi letnik, krsta »bojijo« in se zato celo ne vpišejo na pomorsko šolo. Doma sem o tem razmišljal in ugotovil, da to sploh ni smiselno, saj če se dijak želi vpisati na želeno šolo, se bo potrudil in v tem primeru pretrpel krst.

Aljoša Vinkovič, 2.ETeA, odlomek članka Utrinki s krsta, publikacija Neptunov krst 2002, Srednja pomorska šola, Portorož 2002

Krst mi je ostal v lepem spominu, ker je bil to najlepši dogodek v tistem prvem tednu. Določili so me za Neptunovega nosača. Spomnim se, kako zelo me je bolel vrat in kako težko sem držal nosila. Vendar nisem smel popustiti! Premagal sem samega sebe. Ko smo nosila končno spustili na tla, sem se počutil prerojenega. Preplavila me

je samozavest. Počutil sem se močnega in občutki negotovosti, ki so toliko časa zasedali moj um, so izginili.

Andrej Zimerman, 1.PRT; odlomek članka Utrinki s krsta, publikacija Neptunov krst 2002, Srednja pomorska šola, Portorož 2002

NEPTUNOV KRST PIRAN
GUSARSKI PRAZNIK
SOBOTA 13. september 2008

PROGRAM

PIRAN – TARTINIJEV TRG
10.00 GUSARSKA TRŽNICA IN Slikarske DELAVNICE
16.00 GUSARSKA PREDSTAVA IN DELAVNICE ZA OTROKE
17.00 **GUSARSKA POVORKA IN NEPTUNOV KRST**
18.00 GUSARSKA ZABAVA Z IGRAMI

PORTOROŽ
15.00 FIZINE – GUSARSKA POVORKA
15.30 **TRG PREKOMORSKIH BRIGAD – GUSARSKA PREDSTAVITEV**
16.00 POMOL – ODHOD GUSARJEV Z BARKAMI

BATTESIMO DI NETTUNO PIRANO
FESTA DEI PIRATI
SABATO, 13 settembre 2008

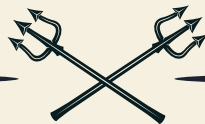
PROGRAMMA

PIRANO, PIAZZA TARTINI
10.00 MERCATINO DEI PIRATI E LABORATORIO DI PITTURA
16.00 SPETTACOLO E LABORATORI PER BAMBINI
17.00 **SFILATA DEI PIRATI E BATTESIMO DI NETTUNO**
18.00 FESTA DEI PIRATI E GIOCHI

PORTOROSE
15.00 FIZINE – SFILATA DEI PIRATI
15.30 **PIAZZALE DELLE BRIGATE D'OLTREMARE**
PRESENTAZIONE DEI PIRATI
16.00 MOLO-PARTENZA DEI PIRATI CON LE BARCHI

NEPTUNOV KRST PIRAN
BATTESIMO DI NETTUNO PIRANO

Letak za Neptunov krst, 2008

Doživetje pomorskega krsta

oz. prvi krst

Znašla sem se pred prvo veliko odločitvijo v življenju (kot večina mojih sovrstnikov). Veliko sem se zanimala, brskala po internetu, se pogovarjala s starši in prijatelji ter premišljevala. Odločila sem se, da se vpišem na pomorsko šolo. Vedela sem, da ne bo lahko iti od doma, spoznati nove ljudi ter se privaditi na novo okolje. V sebi pa sem upala, da bom uspela. In res mi je pomoč staršev dvignila samozavest.

Nastopil je prvi dan, 4. september 2000, in s tem sem obrnila novi list v knjigi življenja. Po nekaj informacijah v šoli sem odšla v dijaški dom. Nekaj časa sem sedela v svoji sobi, strmela skozi okno in opazovala morje. Pa ni bilo dve uri okoli, ko je na vrata sobe potrkala dijakinja višjega letnika in nam naročila, naj pridemo pred dom – vse skupaj se je pričelo. Vsi »zelenci« smo stali pred domom za črto in se prvič seznanili s pomorskim pozdravom. Ta zafrkancija se mi je zdela preveč resna, pa vendar to še ni bilo vse. Zvečer smo v stranišču šteli ploščice, pihali v prižgano luč, jim iz šole nosili torbe in še in še. Vse skupaj mi je postalo smešno in brez pomena. Kasneje sem premišljevala, da je vedno in na vseh drugih šolah podobno. Vendar je to tradicija, ki je povsod drugačna. Tukaj pa je že sama pomorska šola nekaj posebnega in nenavadnega, zato tudi taki običaji in navsezadnje najpomembnejši – NEPTUNOV KRST.

Teden zbadljivk se je zares začel šele v soboto, ko smo si naredili vreče in se namazali z barvami po obrazu in rokah. Nastopil je dan, ko se je pričel 53. tradicionalni krst pomorščakov. Vsak s svojo nalogo, namazani in s povešenimi glavami smo se priključili sprevodu in drug za drugim hodili po cesti ter se drli: TULI, TULI, TULI! Po krajšem programu v Portorožu ter vožnji po morju smo prišli v Piran, kjer

smo vsi poklekili pred bogom morja in dali prisego, da bomo zvesti pomorščaki ter odlični vzorniki naslednjim rodovom.

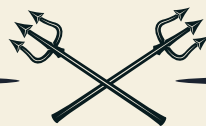
Že se je z bližnjega pomola slišalo: ena..., dva..., tri..., vrgli so me v morje... nekaj sekund... in preživela sem.

POSTALA SEM POMORŠČAKINJA!

Živa Cankar, 1. PLT, publikacija NEPTUNOV KRST 2001, srednja pomorska šola, Portorož 2001

Krst, 2015 (vir: Rok Sorta)

Krst, 2004 (vir: arhiv Pomorske šole)

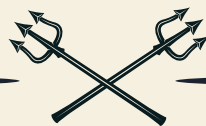
Krst, 2002 (vir: Andrej Lovšin)

Krst, 2004 (vir: arhiv Pomorske šole)

Krst, 2004 (vir: arhiv Pomorske šole)

Krst, 2006 (vir: arhiv Pomorske šole)

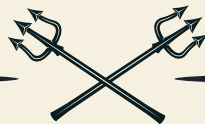
Krst, 2009 (vir: Marina Sorta)

Krst, 2013 (vir: Helena Race)

Krst, 2011 (vir: Andrej Lovšin)

Drugi krst

Jaz-gusar! Ali morda gusarka?

Jaz-višji letnik, jaz-na ladji Meja, obkrožena s samimi »zelenci«, ki morajo piskati. In jaz lahko kričim nanje. Pa se ne naprezam preveč. Jaz sem višji letnik. Pa tudi ime ladje je simbolično. Jaz sem prestopila mejo. Svojo mejo. Leto.

Leto Srednje pomorske šole.

Leto brez staršev! No, ja, tisto soboto in nedeljo se pa že preživi. In zdaj mi vedno z zanimanjem prisluhnejo. Nikoli več ni »Samo malo počakaj, zdajle nimam časa!« Kot da imajo zdaj časa na pretek. Kako problemi čez nekaj dni zgubijo težo! Pa jo res? Morda sem se pa jaz navadila nanje. Se jih naučila sama reševati? Saj še včasih vprašam mamo: »Kaj bi pa ti naredila na mojem mestu ?« Ko mi reče »Kaj pa ti misliš?«, pravzaprav že vem odgovor. Čisto zares, tisti trenutek. In ni mi več težko.

Leto skoraj brez babice in tetinih ter stričevih »jurjev«. Saj včasih so še nujno potrebni. Takrat, na primer, ko moja denarnica kaže prav anoreksično podobo. Ampak tudi nedolžnih šolskih vragolij se mi ne ljubi več praviti. Poleti sem stricu na čolnu odločno povedala, da bi se z njegovim načinom reševanja na morju vsi utopili. Pa je bil užaljen. Da on že dvajset let varno krmari po morju. Eh, Lojze! Po morju, ja! Iz Šila v Crikvenico! Štiri minute pa si čez Vinodolski kanal!

Leto z novimi sošolci! Saj nas je ostalo še čisto malo. Zdaj bo najbrž dolgčas. Vsi, ki smo se jim nasmejali, ali zanje trdili, da so zmešani, so šli. Drugam. Pa saj smo bili vendar več kot samo sošolci. Skupaj smo se veselili, skupaj bali pred kontrolkami in skupaj upali, da bo Sorta kakšno uro »minusa« vendarle opravičil, da bo Vouk pozabil, da smo imeli nalogo, da bomo popravili zgodovino in morda »odkoličili« angleščino.

Saj sem se vendar trudila tudi jaz, jim pomagala ali pa jim samo pokimala, češ »Saj bo«.

Pa ni.

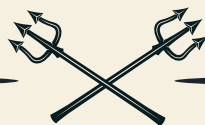
Leto v domu. Internat. Majhna soba, notri pa tri punce! Moja zmešana cimra. Pa vendar sva se dobro ujeli. Nikoli ni med nama padla žal beseda. Še danes mi ni jasno. Pa tiste »pošasti« iz višjih letnikov. Nikoli mi niso dale miru. Navijale so radio, kričale po hodnikih, se po kopalnici obnašale, kakor da je samo njihova. Ampak sem preživela. So se unesle one ali sem se jih navadila jaz? Vzgojitelji so včasih čudni. Moja Jasnica trenira naše in svoje živce, čisto rdeča v obraz kriči na nas. Pa nam že naslednji dan vse odpusti in z nami rešuje srčne težave. Zlata je!

Leto, ki je prineslo moj drugi Neptunov krst. Jaz-gusar. Nič več »zelenilo«, nič več »suženj«. Jaz-višji letnik. Kako sem si tega lani želela! Samo tega, da bi drugo leto jaz lahko vpila »Tuli«. Pa so letos piskali na piščalke. Menda zato, ker je »Tuli!« prehuda, pregroba varianta. Je res?

Meni je lani pomagala prebroditi najhujše. Popadla me je trma, jeza na vse, ki so vpili name »Tuli«. Takrat sem sklenila, da jim drugo leto že pokažem, kdo bo »Tuli«, kdo bo »Gla-vo dol!« In tako sem lani pozabila, da sem doma pustila udobno življenje. Zato sem lani »splavala«. Zato sem lani preživela! Jaz, zaradi »Tuli«.

Bodo letos »zelenci« tudi?

*Živa Cankar, 2. PLT, publikacija Neptunov krst 2002,
Srednja pomorska šola, Portorož 2002*

Tretji krst

Sončen, topel in prijazen.

Sobotno dopoldne izkoristim za krašenje prizorišča zaključnega dela pomorskega krsta.

Piranska punta oživi.

Pomorci hitimo še z zadnjimi pripravami. Domačini se nas-mihajo, muzajo in prizanesljivo kimajo. Oni vedo!

Vsako leto jim prinesemo mladost in razigranost. Za uro ali dve jim pričramo »dobre stare čase«. Jim vrnemo iluzijo pomembnosti in upanja, napredka in tradicije.

Visoko dvignejo glave, odpro okna in srca, da jih skupaj z nami blagoslovi bog morja, Neptun.

Vsi mi, pomorci in Pirančani, smo marsikdaj potrebni njegove milosti.

Mi pri učenju, oni pri vsakdanjem življenju.

Mi za ocene s profesorji, oni za ribe s Hrvati. Pa smo res povezani?

Trma nas drži skupaj in vera v jutrišnji dan. Saj se med letom skoraj ne srečamo. Pa kaj zato! Septembra je pomorski krst in takrat smo eno. Morje nas povezuje.

Turisti nas z začudenjem opazujejo. Tu in tam nas kdo vpraša: »Kaj se pa greste?« Takrat smo hvaležni profesorjem. Niso nas učili zgolj šolske snovi, dali so nam zgled in možnost, da dvignemo glave in stoično povemo: »Mi smo dijaki Srednje pomorske šole in danes je Neptunov krst, ko sprejmemo medse novince.«

Takrat mi obraz polepša nasmeh.

Pripadam srednji pomorski šoli, znam v slovenščini, angleščini in italijanščini odgovoriti na vprašanja. Kadarkoli.

Poslušam Neptunov nagovor, pa se me tokrat ne dotakne več.

Gledam zelence. Preplašeni so. Velike oči jim begajo sem in tja. Revčki.

Saj jim ni jasno, v kaj so se spustili, kaj jih čaka!

Vem, kaj pomeni Neptunov krst, kaj pomeni pustiti lagodno življenje in živeti v internatu, kaj pomeni misliti s svojo glavo in se z njo tudi odločati. Tisti hip ali po dnevih tuhtanja.

Srečna sem, da je to že daleč za mano!

Vem, da bom zmogla tudi letos, pa tudi če klecnem, če mi pogled zameglijo morske meglice, če mi srce odtava v tople južne kraje, ko bo najbolj brila burja, vem, da bom zmogla.

Ker mi bodo roko podali prijatelji, da bom lahko vstala, ker mi bodo profesorji odstrli meglice neznanja in ker mi bodo starši z ljubeznijo pogreli od burje premražene kosti. Letos mi je pripadla čast.

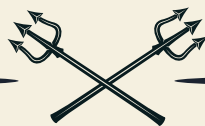
Stojim ob Neptunu in mu zrem v obraz.

In mir se naseli v moji duši.

Živa Cankar, 3. PLT, publikacija NEPTUNOV KRST, Srednja pomorska šola, Portorož 2003

Krst, 2015 (vir: Matija Kocjančič)

Moj krst 2009

Sem bivši dijak pomorske šole in kot mnogi pred mano sem tudi sam doživel in preživel pomorski krst, ki je vsako šolsko leto prava atrakcija. Krst ni samo predstava za Portorož, ampak je dolgoletna tradicija, s katero se mlade pomorščake popelje v svet pomorstva. Še vedno se spomnim mojega prvega krsta, ko vsak dobi svoj žakelj in ga nosi oblečenega od začetka pa vse do konca prireditve. Ko vsi nestrpnost čakajo, da se Neptun prikaže, je energija okoli dogodka neverjetna in polna pričakovanj, kaj se bo zgodilo sedaj. Neptun se usede na svoj prestol, ki ga skupina podložnikov dvigne. Po poti do glavnega pomola v Portorožu smo morali vsi "sužnji" ponižno izpolnjevati vse ukaze višjih letnikov, ki so igrali Neptunove vojake in pirate. Med tem ko je večina vlekla debelo ladijsko vrv, je manjša skupina na nosilih prenašala Neptuna. Ko smo prispeli do glavnega pomola, smo se vsi vkrcali na barko, ki nas je odpeljala do piranskega mandrača. Po krajši paradi čez Tartinijev trg je vsemogočni Neptun pripravil zaobljubo zavsenadobudnepomorščake, kimubodoprisegli. Parada se je zaključila z metom v vodo, kar velja za eno najstarejših neprekinjenih tradicij na obali. Tako se dijaki vsa 4 leta na različne načine vključijo v pomorski krst, vsako leto posebej pa se izbere dijaka 4. letnika, ki bo prevzel vlogo Neptuna. Tudi mene je na srečo doletela ta čast, ki sem jo z veseljem ter ponosom opravil.

Klemen Ivanič, Neptun 2012

Corsari e pirati nel nostro mare

...però il ricercatore di tradizioni marinare nel comune di Pirano, Vinko Oblak, che insieme a me ha animato l'incontro con il nostro ospite (dott. Davide Gnola, direttore del Museo della Marineria di Cesenatico), ci ha mostrato che i corsari, "gusarji", annualmente visitano Pirano. Con lo scorrere di una serie di immagini fotografiche dagli anni Cinquanta in poi abbiamo visto che i pirati si presentano a Pirano, ogni anno nel rituale del "Battesimo di Nettuno" quando si accettano i nuovi allievi iscritti all'Istituto nautico. Ogni anno all'inizio di settembre l'organico dell'Istituto nautico di Pirano organizza la cerimonia del battesimo nel mare delle matricole, dove si simula un incontro funesto, un'aggressione di pirati. I giovani futuri naviganti del mare sfilano in corteo per le vie di Pirano, resi in schiavitù e maltrattati.

Po članku: Corsari e pirati nel nostro mare (Pagine di storia poco conosciute); Amalia Petronio; Il Trillo; Pirano, gennaio-febbraio 2015

Krst, 2014 (vir: Janez Mužič)

Festival & events

An unusual local event involving a lot of pageantry is the *Baptism by Neptune* (Neptunov krst) of new recruits to the naval school held in early September.

THE COAST, Portorož, page 179;
LONELY PLANET SLOVENIA (Steve Fallon), 2007

Domorski krst 2012

Kot ponavadi je krst potekal prvo soboto v septembru. Pred našo šolo smo se počasi zbrali prestrašeni prvi letniki in samih sebe polni višjeletniki. Nas »fazane« so oblekli v stare vreče za krompir, gospodje višjeletniki pa so se našemili v gusarje, tako da smo bili eden bolj smešen od drugega. Vsi smo slišali, kako krut je bil krst v preteklosti, in nismo vedeli, kaj nas čaka, zato smo pridno ubogali višješolce, ki so se ves čas histerično drli na nas.

Naš krstni pohod je potekal v peklenski vročini. Hodili smo od šole do Pirana. Na ramenih smo morali nositi debele ladijske vrvi in neprestano smo morali piskati s piščalkami. Našega Neptuna so pri Bernardinu z nosila prestavili na 4-kolesni bicikel, da se mi reveži ne bi utrudili.

Višjeletniki so nas lahko maltretirali tako, da so nam dajali piti sladko vodo in nas hladili z morsk vodo. Na koncu so nas po zaprisegi Neptunu, kot je v običaju, vse po vrsti zmetali v morje.

Zloglasni krst smo tako preživeli brez žrtev in krvi. Z letošnjim krstom (2016) pa sem se rešil tudi šole in končal dogodivščino, za katero mi ni žal, da sem jo izbral, in bi jo z veseljem ponovil.

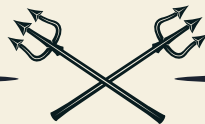
Dan Poljšak, 4. PT 2015/16

Krst, 2013 (vir: Helena Race)

Krst, 2011 (vir: Darjan Božič)

Neptunov govor ob krstu prvošolcev (2015/2016)

Dragi moji zeleni podložniki, bodoči mornarji, elektroniki in vsi ostali pa tudi spoštovani spremljevalci ter vsi prevzvišeni radovedneži, ki ste sedaj tukaj zbrani!

Poklanjate se meni, še vedno edinemu pravemu in vse-mogočnemu bogu vseh morij, vseh rek in sploh vseh luž na Zemlji ter na drugih planetih.

Vem, koprnite po moji neskončni milosti, ki naj bi vas rešila vsakdanjih skrbi in gorja, najprej pri šolanju, nato pri izbiri prijateljev ter še bolj deklet in fantov, v prihodnosti pa pri zaposlovanju ter samovolji direktorjev in drugih šefov. Da o politikih in strankah ter njihovih sporih za bogastvo in oblast niti ne govorim! Res sem v tem času jaz edini in pravi bog, ki vas lahko obvaruje in celo osreči, a v primeru vaše neposlušnosti ter zahajanja na stranpoti tudi strogo kaznuje.

Jaz, bog Neptun, resnično vsemogočni vladar oceanov, morij in vseh drugih mlak ter vlage in rodovitnosti, bom sedaj svoje mlade kreature popeljal v novi svet. To je svet srednje šole, v katerem potekajo razno razne prenove in združevanja. A če se vse spreminja, učenje ostaja. Če se boste učili, vas bom popeljal do poklicne mature, in če boste želeli, tudi do diplome ter preostalih naslovov. Od tam boste stopili na pot osvajanja sveta. A moje želje morajo ostati vaši zakoni. Ne bom se izneveril tradiciji in vas tudi kasneje ne bom zapustil, ampak bom bedel nad vašim delom in nedelom.

Jaz, bog dejanj in bog mokre slave, vas bom odvedel v svet pomorstva ter v svet elektronike. Tu so najlepši, a tudi

najtrši in najbolj skrivnostni poklici tega sveta. Tu boste našli marsikaj, o čemer ste skrivaj sanjali že mnogokrat.

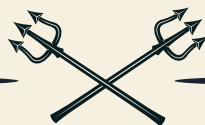
Jaz, bog in zaščitnik svojih zvestih podložnikov, vas sedaj, moji pogumni mladenke in mladeniči, izročam v skrbne roke vestnih učiteljev. Z njimi boste stopili v svet pomorstva in elektronike. Učitelji bodo iz vas strogo izprašili vsako upornišvo brez razloga, vam vcepili prepotrebno znanje in iz vas naredili dobre ter umne nadobudneže, da boste lahko tudi študirali na različnih univerzah, če se boste tako odločili.

In sedaj vas bom, zelenci, sprejel v svoj krog posvečene slave.

ZELENILO, VSTANI IN PONAVLJAJ ZA MENOJI!

Jaz, suhozemna kreature, koprnim, da bi bil sprejet med podložnike boga Neptuna, in nepreklicno obljubljam, da bom v 4 letih zaključil šolo, ki sem jo pravkar izbral, da bom postal pogumen pomorščak ali nenaelektren elektronik, da se bom skrbno čuval lenobe, slabe družbe, alkohola in drugih drog, da ne bom iskal aidsa, a bom vseeno užival v ljubezni ter da bom vdano in požrtvovalno služil svojemu edinemu ter vsemogočnemu bogu Neptunu.

Sedaj pa vas prepuščam svojim dvorjanom in drugim spremljevalcem, naj vas krstijo, da boste končno nastopili pričakovano in naporno, a tudi lepo pot, na kateri boste postajali pošteni pomorščaki in odlični elektroniki.

Imena Neptunov

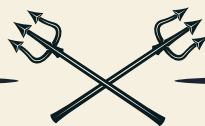
V začetku projekta smo želeli zbrati tudi imena vseh dijakov, ki so bili izbrani za vlogo Neptuna. Kljub velikim naporom in ogromnim poizvedovanjem spiska nismo zaključili. Veliko nekdanjih dijakov se ne spominja, kdo je bil tisto leto Neptun, veliko je razhajanj o tem, kdo je bil ali ni bil v tej vlogi ter katerega leta je to bilo. Še sam sem čez 30 let mislil, da je bil Neptun tudi moj sošolec, dokler me letos ni razsvetlil, češ kakšen Neptun neki, ali si pozabil, da smo krst v četrtem letniku zamudili, saj smo v tistem času kot »špici«, pluli po svetu.

To je nekončan, nepopoln in najbrž z napakami spisek naših Neptunov:

1954 Renzo Bole, 1955 Jože Kobau, 1965 Janez Komljanec, 1966 Ivan Žibert, 1967 Koloman Hiršl, 1970 Matjaž Pogačnik, 1971 Jodl Peter, 1972 Fabjan Bonaca, 1974 Silvo Fabič, 1975 Dušan Tonkli, 1976 Ivan Velušček, 1978 Franc Sedej, 1980 Dušan Brzin, 1981 Tomislav Mlakar, 1982 Robert De-Reggi, 1983 Gregor Strmčnik, 1984 Damir Ban, 1985 Renato Premrl, 1986 Dravinec Gorazd, 1987 Dejan Vuga, 1988 Maraž Borut, 1989 Matjaž Andrijašič, 1990 Aljoša Golubič, 1991 Marko Batič, 1992 Mario Šargač, 1993 Rok Kamenšek, 1994 Renato Bonja, 1995 Matjaž Stoisavljevič, 1997 Edi Fe-tah, 1998 Luka Tuljak, 1999 Aleš Rotar, 2000 Anton Galjot, 2002 Marko Reja, 2003 Teo Kolarič, 2004 Igor Pribac, 2005 Danilo Vučetič, 2006 Matej Malec, 2007 Luka Nussdorfer, 2008 Sašo Belič, 2009 Aleks Pucer, 2010 Klemen Filipovič, 2011 Miha Kravanja, 2012 Klemen Ivanič, 2013 Nebojša Zelinčevič, 2014 Nik Novak, 2015 Beno Atelšek

Krst, 2006 (vir: arhiv Pomorske šole)

Zaključek

Že petindvajset let sodelujem pri organizaciji pomorskega krsta in v posebno zadovoljstvo mi je vsakoletna uspešna prireditve. V zvezi s krsti, so v mojem spominu najbolj ostali: legendarni Bruno Lukežič, Marinela Šavle Reščič, Miran Derčar, Andrej Lovšin, Irena Dolinšek, Zora Mužinić - Zoki in seveda Marijan Tončič. Seveda sem zahvalo dolžan vsem nekdanjim in sedanjim zaposlenim na Pomorski šoli. Z vsemi skupnimi prizadevanji smo uspeli obdržati to dragoceno tradicijo.

Naš šolski Neptun zastopa šolo tudi na nekaterih javnih prireditvah. S spremstvom redno sodeluje na otvoritvah navičnega sejma Internautica v Portorožu in to že od samega začetka sejma. Vsako leto Neptun pozdravi goste, se razgleda, doda nekaj pikrih glede odnosa države do pomorskih dejavnosti in sprejme sejem pod svoje okrilje. Tako je Neptun letos blagoslovil organizatorje, razstavljalce in obiskovalce že enaindvajsetič zapovrstjo. Neptun s spremstvom občasno reklamira naše pomorsko izobraževanje in poklice na šolskih sejmih, sodeloval je na dnevih evropske kulturne dediščine v Piranu in nekajkrat celo na pustnih povorkah.

Pomorski krst je v sedmih desetletjih krepko prerasel okvire šolske iniciacije, postal je del kulturne ter pomorske dediščine Pirana in države, postal je turistična prireditev brez primerjave tudi preko naših meja, postal je del naših življenj. Naj tako tudi ostane!

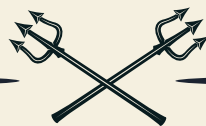
Rok Sorta

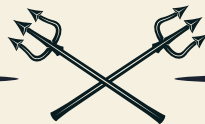
Krst, konec petdesetih (vir: Andrej Izmajlov)

Krst, sredina petdesetih (vir: Andrej Utenkar)

Koledar Občine Piran, september 2016

V projektu 70 pomorskih krstov so sodelovali ali je bilo uporabljeno njihovo gradivo (po abecednem redu):

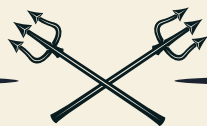
Matjaž Andrejašič, Arhiv Brkinske godbe 2000, Arhiv PN, Arhiv pomorske šole, Arhiv TV Koper - Capodistria; Marko Arnež, Janez Arzenšek, Marinko Bajec, Damir Ban, Janko Banovac, Nikolaj Beer, Radivoj Bednarik, Jezerka Beškovnik, Tomaž Beškovnik, Fabio Bonaca, Darjan Božič, Tomi Brezovec, Matjaž Bučinel, Borut Butinar, Živa Cankar, Dean Cividini, Vlado Cvar, Helmut Cvikl, Tilan Damjani, Roberto D'Ans, Marjan Dobrila, Irena Dolinšek, Milan Erič, Štefan Fakin, Steve Fallon, Drago Frančeškin, Zlatko Fuks, Boris Furlan, Slavko Gaberc, Dejan Gabrič, Vesna Gider, Aleš Gombač, Andrej Gorup, Boris Gruden, Jolanda Gruden, Edvard Grželj, Lilijana Gustinčič Furlan, Uroš Hribar, Aljoša Humar, Boštjan Humar, Branko Humar, Venčeslav Hvala, Barbara Ivančič, Klemen Ivanič, Andrej Izmajlov, Mitja Jančar, Dean Jelačin, Maja Jeličič, Franco Juri, Gregor Kalan, Rok Kamenšek, Nenad Kastelic, Milenca Klobas, Sergio Kocjan, Katja Komljanec Koritnik, Gilbert Koncilja-starejši, Gilbert Koncilja-mlajši, Mojmir Kovač, Blaž Kovšca, Zvone Kralj, Luka Krajnc, Sabina Kravos Jugovac, Zdravko Kuhta, Lovro Kveder, Andrej Lovšin, Irena Lušina, Petra Lušina, Vladimir Makuc, Rebeka Maraspin, Borut Maraž, Sašo Margon, Žare Margon, Bogdana Marinac, Marsel Marinšek, Milan Matovina, Alida Mažer, Tomi Mihelič, Davorin Miklaveč, Janez Mišigoj, Dragiša Modrinjak, Danilo Mrevlje, Denis Mužerlin, Janez Mužič, David Nemec, Robi Novak, Darij Novinec, Enej Novinec, Vinko Oblak, Vesna Olujič, Ivan Pahor, Marjan Pecnik, Jože Pegan, Robert Pek, Zlata Perat, Marko Perkovič, Amalia Petronio, Marjan Pfeifer, Slavko Pinterič, Matjaž Pogačnik, B. Polak, Dan Poljšak, Guido Potočnik, Franc Pribac, Helena Race, Arijan Rapuš, Edvard Roškar, Dušan Rustja, Stane Rustja, Sašo Seifert, Mirjana Sergaš, Dean Simčič, Slobodan Simič Sime, Dušan Simsič, France Slana, Rado Slapernik, Josip Sobota, Jože Sorta, Jožica Sorta, Marina Sorta, Rok Sorta, Martin Spacal, Matjaž Stoisavljevič, Gregor Strmčnik, Aleš Suban, Janez Šimon, Škerlj Mladen, Tomislav Štor, Vanda Šprager, Timothy Šuc, Ludvig Temlin, Nadja Terčon, Marijan Tončič, Adriana Topolovec, Drago Tršar, Kristina Ugrin Knap, Franc Uljan, Andrej Utenkar, Adolf Veldin, Aljoša Vinkovič, Marija Vogrič, Darko Volk, Roman Vuga, Janez Zabukovec, Genio Zadkovič, Jordan Zahar, Davorin Zamernik, Andrej Zimerman, Sabina Žagar, Doris Žolnir

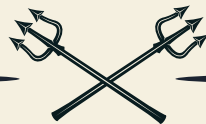
Še enkrat zahvala vsem.

Zbiranje podatkov, fotografij, pričevanj in ostalega o krstu ter šoli še zdaleč ni zaključeno, sodelujte in pomagajte nam, da to poglavje naše pomorske zgodovine ter tradicije še obogatimo in dopolnimo da bodo za naslednje obletnice vsebine še bogatejše

Hvala tudi Občini Piran ter Luki Koper za finančno pomoč.

... ker tako dijaki kot pomorska šola te sprejmejo takšnega, kot si, te obogatijo, dajo življenske izkušnje in pripravijo na nove. Ne glede na to, v katero smer greš. In tudi zato sem ponosen, čeprav nisem pomorec, a vedno bom imel pomorsko v krvi.

Blaž Kovšca

GEPŠ

Gimnazija, elektro in
pomorska šola Piran

